

Eenige beschouwingen over het leerstuk der récidive

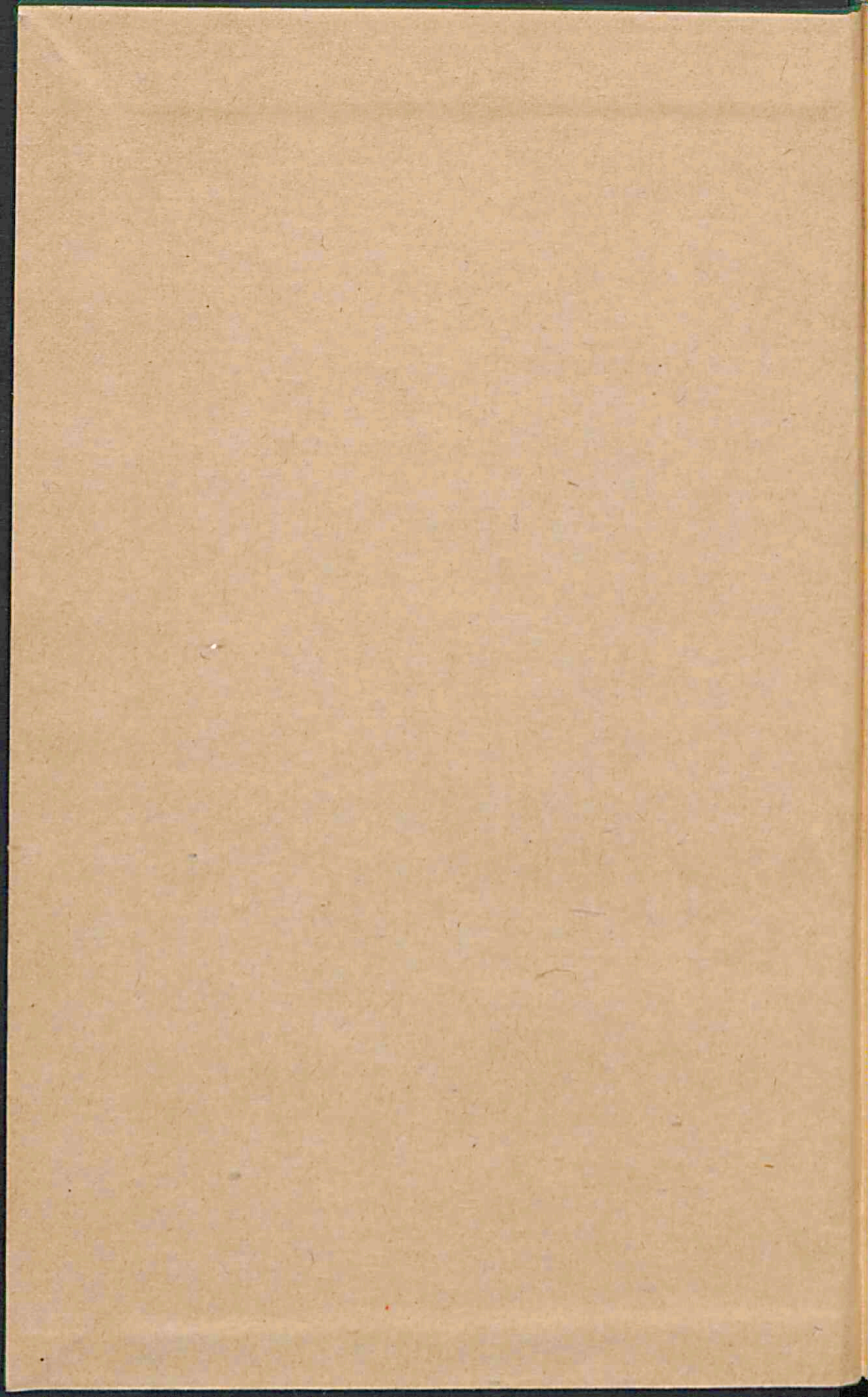
<https://hdl.handle.net/1874/242095>

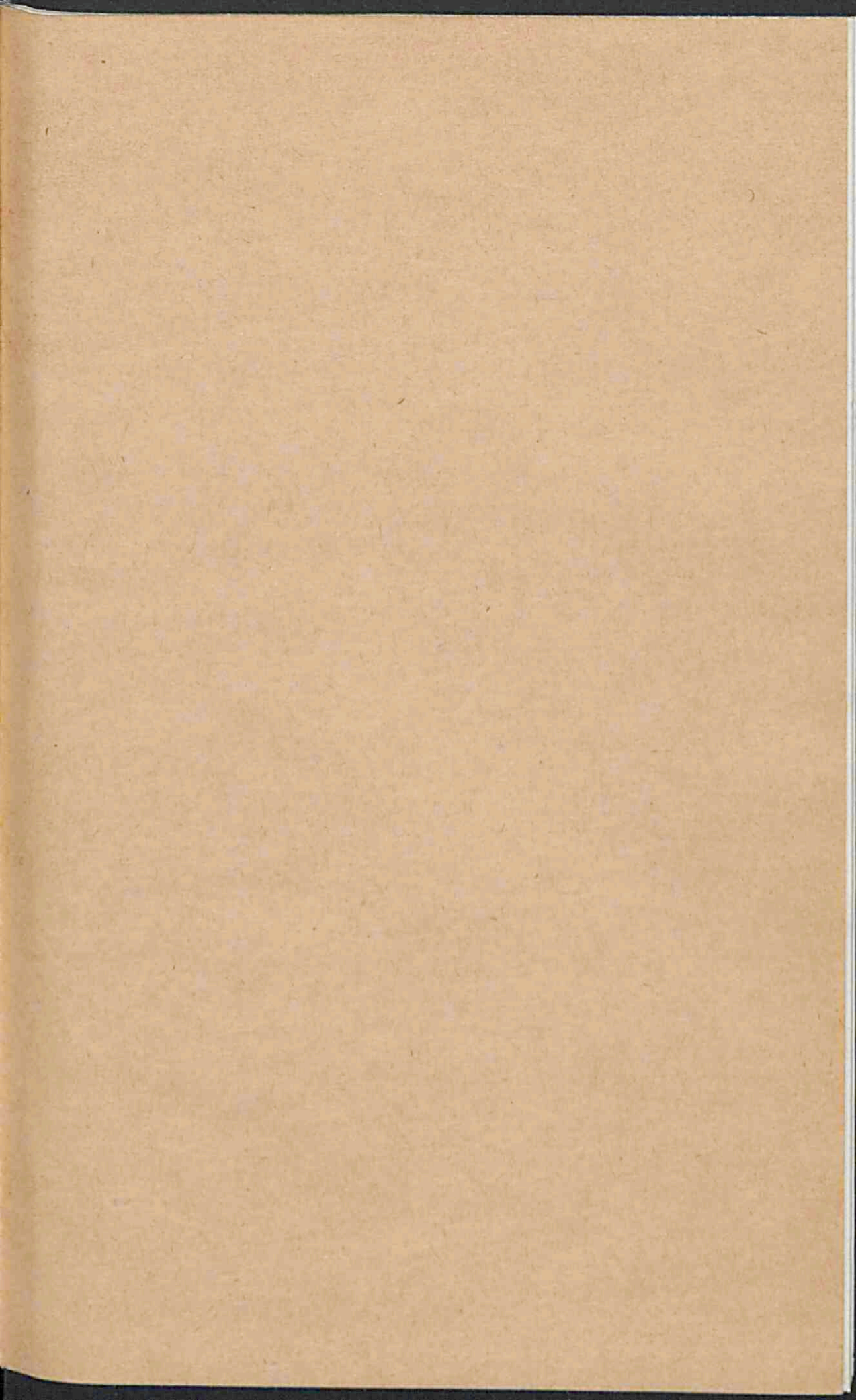
EENIGE BESCHOUWINGEN

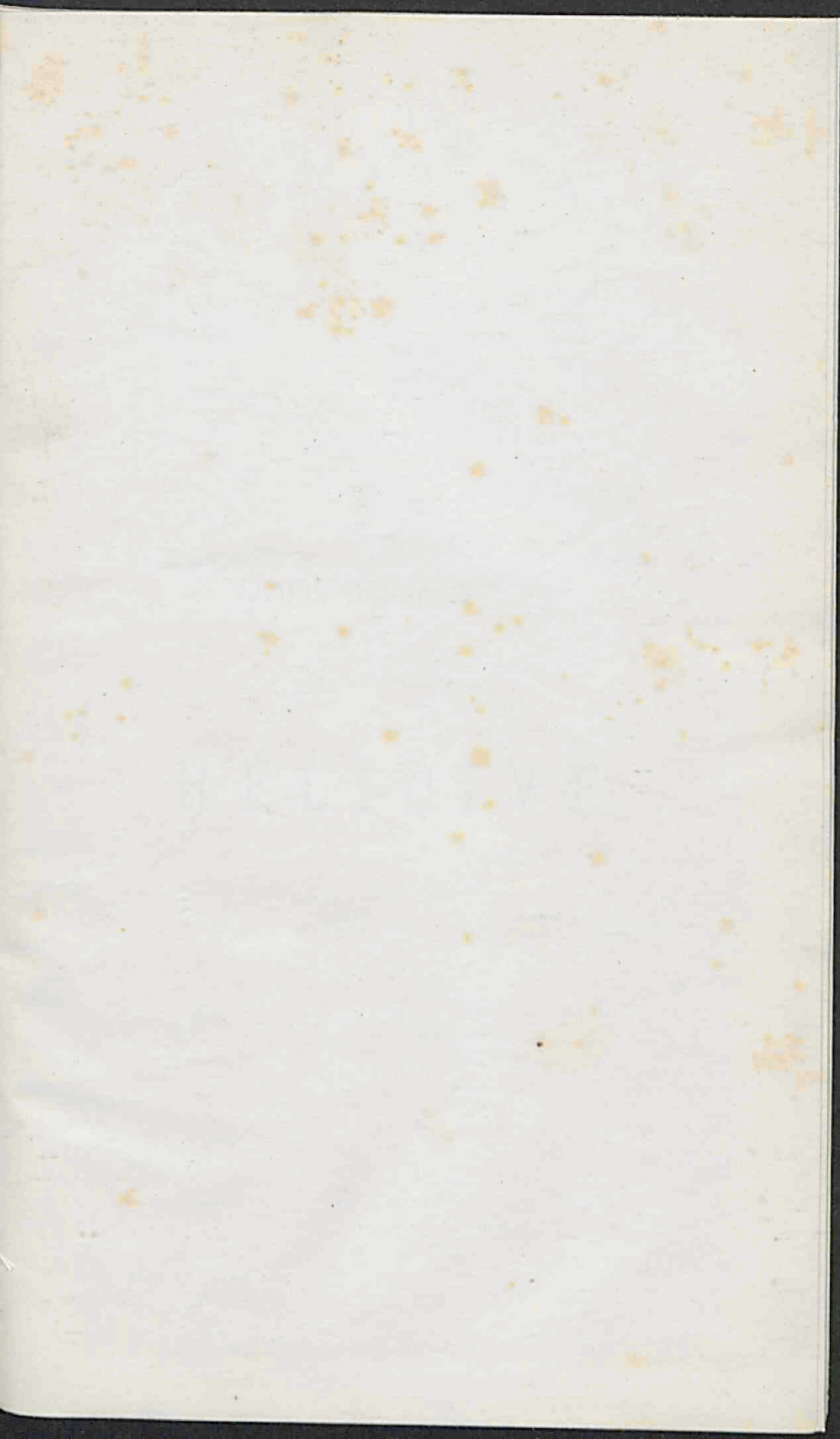
OVER HET LEERSTUK DER

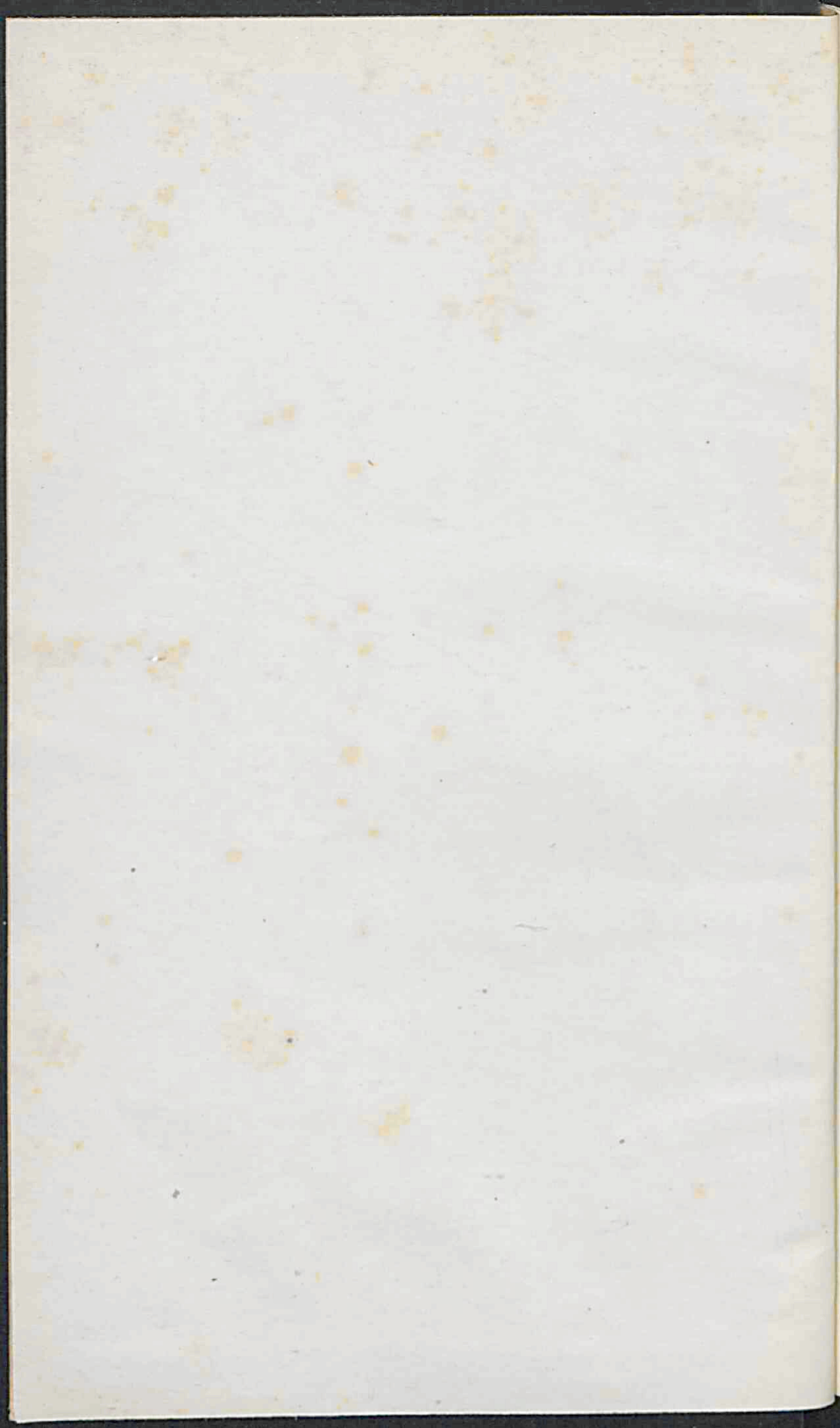
R É C I D I V E.

s.
ht
U

EENIGE BESCHOUWINGEN

OVER HET LEERSTUK DER

R É C I D I V E.

RECEIVED

NOV 10 1880

RECEIVED

Diss. Utrecht, 1880

EENIGE BESCHOUWINGEN

OVER HET LEERSTUK DER

R É C I D I V E.

~~~~~  
Proefschrift,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. E. MULDER,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER WIS- EN NATUURKUNDE,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAT DER UNIVERSITEIT,

EN

OP VOORDRACHT DER RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TE VERDEDIGEN

op Vrijdag, den 9. April 1880, 's namiddags te 3 uren,

DOOR

WILLEM DE RIDDER,

GEBOREN TE UTRECHT.



~~~~~  
UTRECHT — JEMINK & ZOON — 1880.

BOEKE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

RECIDIVE

WILLEM DE RIDDER

DE RECHTSWETENSCHAP

1850

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

DE RECHTSWETENSCHAP

WILLEM DE RIDDER

DE RECHTSWETENSCHAP

Aan mijne Moeder.

Handwritten text, possibly a signature or title, in a cursive script.

Het is mij eene behoefte hier een woord van dank uit te spreken aan U, geachte Hoogleraren, wier gewaardeerd onderwijs ik heb mogen genieten.

In de eerste plaats mijnen oprechten dank aan U, Hooggeleerde POLS, die mij op de meest welwillende wijze uwen bijstand hebt verleend bij het opstellen dezer bladzijden.

d. R.

Wat is het doel van de wetten?
De wetten zijn er om de
menschen te beschermen en
te regeren. De wetten zijn
er om de menschen te
beschermen en te regeren.
De wetten zijn er om de
menschen te beschermen en
te regeren. De wetten zijn
er om de menschen te
beschermen en te regeren.

I N H O U D.

Bladz.

Eerste hoofdstuk. Algemeen overzicht van het leerstuk der

	Récidive	1
§ 1.	Beteekenis van het woord récidive	1
§ 2.	De récidive, eene omstandigheid die de straf ver- zwaren moet	3
§ 3.	Gelijke en gelijksoortige misdrijven	10
§ 4.	Veroordeeling wegens een vroeger misdrijf is voldoende om bij opvolgend misdrijf récidive daar te stellen. . .	13
§ 5.	Gevolgen van gratie, amnestie of abolitie op later ge- volgde récidive	15
§ 6.	Verjaring der récidive	21
§ 7.	Invloed van eene buitenlandsche veroordeeling . . .	26
§ 8.	Regeling der strafbaarheid	34

Tweede hoofdstuk. Regeling van het leerstuk der Récidive in
het Oud-Fransche recht, en in den Code Pénal van

	1810	46
§ 9.	Het Fransche recht	46
§ 10.	Code Pénal van 1810	57

Derde hoofdstuk. Regeling van het leerstuk der Récidive in
het Oud-Nederlandsche recht en in de Wet van 1854.

		70
§ 11.	Het Oud-Nederlandsche recht	70
§ 12.	Wet van 1854	82

Vierde hoofdstuk. Regeling van het leerstuk der Récidive in
het Ontwerp van een Wetboek van Strafrecht . . .

		92
§ 13.	Ontwerp van 1875 en 1879	92
Stellingen		105

TABLE D.

1	...
2	...
3	...
4	...
5	...
6	...
7	...
8	...
9	...
10	...
11	...
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...
21	...
22	...
23	...
24	...
25	...
26	...
27	...
28	...
29	...
30	...
31	...
32	...
33	...
34	...
35	...
36	...
37	...
38	...
39	...
40	...
41	...
42	...
43	...
44	...
45	...
46	...
47	...
48	...
49	...
50	...
51	...
52	...
53	...
54	...
55	...
56	...
57	...
58	...
59	...
60	...
61	...
62	...
63	...
64	...
65	...
66	...
67	...
68	...
69	...
70	...
71	...
72	...
73	...
74	...
75	...
76	...
77	...
78	...
79	...
80	...
81	...
82	...
83	...
84	...
85	...
86	...
87	...
88	...
89	...
90	...
91	...
92	...
93	...
94	...
95	...
96	...
97	...
98	...
99	...
100	...

EERSTE HOOFDSTUK.

Algemeen overzicht van het leerstuk der *Récidive*.

§ 1. Het woord *récidive* is afgeleid van het latijnsch werkwoord *recidere* hervallen, in het oud-fransch *renchoir*.

Rauter in zijn „*Traité théorique et pratique du droit criminel*” zegt: le mot *récidive* exprime littéralement rechute. Les anciens jurisconsultes l'appelaient en latin *delictum reiteratum*. De letterlijke beteekenis dus van het woord *récidive* is „een hervallen” (in misdrijf).

In strafrechtelijken zin daarentegen wordt het gebezigd om het op nieuw plegen van een misdrijf, na reeds ter zake van misdrijf veroordeeld te zijn geweest, uit te drukken. Er bestaat alzoo in zooverre verschil tusschen de letterlijke en

strafrechtelijke beteekenis van het woord, dat de laatste eene voorafgaande veroordeeling in zich sluit.

Algemeen wordt het woord *récidive* niet voor het hier boven omschreven begrip gebezigd. Zoo spreken Chauveau en Hélie van *réitération*¹⁾ in plaats van *récidive*, waaromtrent Ortolan²⁾ de volgende opmerking maakt: „on peut, en effet, réitérer de bonnes comme de mauvaises actions, tandis que dans le mot de *récidive* il y a forcément l'idée d'une première et d'une seconde chute; l'idée que celui qui a failli, après s'être relevé ou avoir été relevé, a refailli encore.”

De duitsche schrijvers onderscheiden *Rückfall* en *Wiederholung*, zooals de hollandsche spreken van *herhalen van* en *hervallen in misdrijf*³⁾: zoowel voor het een als het ander kan men echter *récidive* gebruiken. De Code Pénal zegt „des peines de la *récidive* pour crimes et délits”

1) In de Code Pénal van het Koninkrijk der Beide-Siciliën wordt het woord *réitération* (reiterazione) gebezigd als technische term om *concursus* aan te duiden. Zie Chauveau en Hélie: *Théorie du Code Pénal*. Tome I. pag. 160. Add. 1.

2) *Elements de droit pénal*. N°. 1179.

3) Over het verschil hierover spreek ik later.

waarvan de hollandsche vertaling luidt: „van de straffen wegens *herhaal* van misdaad en wanbedrijf.” Omtrent het gebruik van „herhaal” in plaats van „herval” zou dunkt mij hetzelfde aan te merken zijn als Ortolan deed omtrent het bezigen van *réitération*” voor „*récidive*.” Van Deinse¹⁾ zegt: „de wetenschap maakt hier nog onderscheid tusschen het „herhalen van” en het „hervallen in misdrijf.” Door „herhaling van misdrijf” (*Rückfall*, *récidive*) verstaat men het plegen van *hetzelfde* of ten minste van een *gelijksoortig* misdrijf, — door „hervallen in misdrijf” (*Wiederholung*, *reiteratio*) daarentegen het be-
gaan van een nieuw misdrijf *van welken aard ook*: het eerstgenoemde sluit dus het laatste in, doch niet omgekeerd.

Er is mitsdien in het spraakgebruik veel verschil. Daar echter al die verschillende uitdrukkingen van ondergeschikt belang zijn, is het niet noodig er langer bij stil te staan.

§ 2. Bijna algemeen wordt aangenomen dat de *récidive* eene omstandigheid is die de straf

1) De algem. beginselen van het strafrecht, bl. 409.

verzwaren moet, terwijl het beginsel dat aan die strafverzwaring ten grondslag ligt is: de grootere verachting van den delinquent voor de wet, welke men meent dat eene grootere verdorvenheid te kennen geeft. Zoo zeggen Chauveau en Hélie: „On a vu dans la réitération du crime le symptome d'une perversité plus active, l'indice d'un péril social plus imminent.”¹⁾

Een ander zegt: „Le récidiviste est deux fois coupable, puisqu'il a successivement méconnu l'avertissement comminatoire du législateur et l'avertissement plus direct, plus énergique de la justice répressive.”²⁾

Uit deze aanhalingen blijkt dat de genoemde schrijvers aan de récidivisten *altijd* eene grootere verdorvenheid en een meer verachten van de wet dan bij het eerste misdrijf, ten laste leggen. Emile aan Hoorebeeke³⁾ erkent dat dit wel bij de meesten het geval zal zijn, maar toch niet bij allen: „La récidive (zegt hij) prouve, non

1) Théorie du Code Pénal. Tome I. 477.

2) Bonneville: de la récidive. pag. 9.

3) De la Récidive dans ses rapport avec la réforme pénitentiaire. pag. 66.

pas toujours mais dans le plus grand nombre de cas, que la première condamnation a été impuissante contre une inflexible perversité, ou contre une négligence bien coupable; qu'elle a été sans force pour réprimer les désirs criminels qui agitent le prévenu, ou pour l'engager à agir désormais avec prudence et circonspection. Il y a dans l'auteur de la récidive une plus grande culpabilité morale et politique à la fois, qui mérite sans doute une punition plus grave."

Het gevoel van eenige der meest bekende criminalisten moge hier volgen.

Farinacius¹⁾ zegt: *Consuetudo delinquendi est considerabilis qualitas et circumstantia aggravandi delictum, et delinquentem acrius puniendi.*"

Henke²⁾ ziet in de récidive het bewijs van „einen widerrechtlichen Willen."

Hellweg³⁾ zegt, de récidive is „eine sich dokumentirende Harknäckigkeit und Energie des verbrecherischen Willens."

Haus⁴⁾ sluit zich bij het gevoel van Hoore-

1) De delictis et poenis, quaestio XVIII, num. 80.

2) Handbuch des Crim. R. und der Crim. Pol. I. Seite 538.

3) Zur Lehre von Rückfall. S. 63. Erlangen, 1870.

4) Cours de droit criminel. I. N°. 358.

beeke aan en zegt: „dans la plupart des cas en effet, la récidive révèle dans l'agent une plus grande culpabilité.”

v. Baumhauer¹⁾ noemt de récidive: „eenen hooger en graad van zedelijke toerekenbaarheid van den dader.”

Ortolan²⁾ drukt zijn gevoel en uit door de woorden: „elle dénote la persistance du delinquant à violer la loi pénale.”

Van geheel andere meening daarentegen is de duitsche criminalist Kleinschrod; hij wil dat de delinquent die een gewoonte van misdoen heeft, verschoonend behandeld worde; naar mate men meer misdoet meent hij, wordt men minder strafbaar, zoodat volgens hem de gewoonte van misdoen eene verzachtende omstandigheid wordt.

Hij *erkent* dat „Wiederholte Verbrechen schwerer sind als das Erstmal begangene: derjenige zeigt einen grösseren Trotz gegen die Gesetze der durch seine Handlung sie schon manchenmal überschritten hat. Er hat dahin mehrere Fertigkeit und Uebung: er musz also schärfer gestraft

1) Themis. Deel VII. bl. 550.

2) Elements de droit pénal. N°. 1197.

und mehr gewarnt werden als der Urheber des ersten Verbrechens." ¹⁾ Verder echter zegt hij: „Wenn nun aber der Verbrecher in die Gewohnheit zu sündigen verfallen ist, dann ändern sich die Grundsätze. Denn ist eine Handlung oft wiederholt worden, so wird der Reiz dazu erhöht, der Mensch so daran gewöhnt dasz er dieselbe nicht mehr lassen kann und wider Willen zu seiner Lieblingsneigung fortgerissen wird. Nun sind also grosze Schranken der Freiheit da, welche die Zurechnung merklich aufheben. Obgleich diese bei dem ersten Verbrechen im gewöhnlichen Grade sich befindet, bei dem zweiten, dritten steigen kann: so musz sie doch, wenn Gewohnheit eintritt, wieder merklich fallen." ²⁾

Uit de woorden „denn ist eine Handlung oft wiederholt worden" blijkt dat Kleinschrod hier het herhalen van *een zelfde* misdrijf bedoelt: mijns inziens moest dit juist zoo streng mogelijk gestraft worden: een hervallen in misdrijf *welk dit ook zij* bewijst in de meeste gevallen eene

1) Systematische Entwicklung der Grundbegriffe und Grundwahrheiten des peinlichen Rechts. I. S. 159 § 75a.

2) T. a. p. I. S. 318. § 174.

niet zoo groote verdorvenheid als een herhalen van *een zelfde* misdrijf.

Van hem toch, die, na wegens een of ander misdrijf (b. v. diefstal) veroordeeld te zijn geweest, in een ander (b. v. manslag) hervalt, kan niet worden aangenomen dat hij aan de strafbaarheid is herinnerd die op het tweede misdrijf staat: een meer verachten van de wet blijkt hier alzoo niet uit: door de hem opgelegde straf heeft hij onderhouden dat hij het Recht geschonden heeft en het hem derhalve zijn misdrijf vergelden moest, want vergelding toch is de ware grondslag van 't strafrecht: „vergelding, herstelling van het geschonden Recht, de geschonden Majesteit van Overheid en Wet.”¹⁾

Door herhaling nu van zulk een feit, als waarvoor hij vroeger reeds bestraft is geworden, bewijst hij in de meeste gevallen eene grootere verachting voor de Wet te koesteren, dan bij het bedrijven van het eerste misdrijf.²⁾

1) Rede van Elout van Soeterwoude. 31 Mei 1854. Bijblad: zitting 2de Kamer, Sept. 1853—Sept. 1854, bl. 1022.

2) Farinacius zegt: „Consuetudinis delinquendi praesumptio tantum in eodem vel simili genere mali, secus si in diverso.”

Die verachting voor de strafbepalingen, zegt von Baumhauer¹⁾ geeft de delinquent het duidelijkste te kennen, wanner hij voor hetzelfde feit waarvoor hij reeds vroeger bestraft is geworden, op nieuw te recht staat: hij toont dan aan, wetende welke straf op dat misdrijf staat, dat het plegen van dit misdrijf bij hem eene *gewoonte*, eene ware *neiging* geworden is, dat de maatschappij door de hem opgelegde straf tegen hem nog niet gewaarborgd was. De maatschappij krijgt daardoor het recht eene zwaardere straf, sterkere waarborgen te eischen.

De algemeene regtsleer, zegt hij iets vroeger, zoowel bij de Romeinsche regtsgeleerden als bij de regstdoctoren in de middeleeuwen was deze „de aard van het feit (*consideratio facti*) blijft onveranderd, de toerekenbaarheid, de boosaardigheid van den dader (*consideratio personae*), neemt toe, naarmate het plegen van misdrijven den dader meer tot *gewoonte* is geworden. Niet het *delictum*, maar de *consuetudo delinquendi*, het *perseverare in üsdem sceleribus*, moest naar hunne meening zwaarder bestraft worden. Bar-

1) Themis. Deel VII, bl. 390.

tolus voegt hier als rede bij: „Humanum enim est peccare, angelicum se emendare, diabolicum perseverare.”

De meening van Kleinschrod „om den delinquent die een gewoonte van misdoen heeft verschoonend te behandelen” is alzoo met grond te weêrleggen. De gewoonte om een bepaald misdrijf te plegen, is juist de grond waarom hij die een zelfde, een gelijksoortig misdrijf herhaalt, zwaarder gestraft moet worden dan hij die in een geheel ander, niet gelijksoortig hervallen is.

§ 3. Maar wat moet men nu onder gelijke en gelijksoortige misdrijven verstaan?

Gelijke misdrijven zijn die, welke onder geheel dezelfde omstandigheden, op dezelfde wijze en met hetzelfde doel uitgevoerd zijn.

Over de juiste bepaling der gelijksoortigheid heerscht zeer veel verschil.

Feuerbach ¹⁾ zegt: „Was aber gleichartiges Verbrechen ist, wird in den Gesetzgebungen sehr verschieden und willkürlich bestimmt, da der

1) Lehrbuch des Peinlichen Rechts: herausgegeben von Dr. C. J. A. Mittermaier. S. 230. 19.

Ausdruck „gleichartig” selbst verschiedene Bedeutungen hat und die Verbrechen aus sehr verschiedene Motive verübt werden.”

Bij Geib ¹⁾ lezen wij: „Im allgemeinen alle diejenigen, welche ihrer innern Verwandtschaft und Homogenität wegen auf das Vorhandensein derselben Motive bei ihrer Begehung schlieszen lassen, und eben damit also den Beweis für einen gerade in der fraglichen Richtung ausgebildeten Trieb oder besondern Hang des Verbrechers zu enthalten scheinen.”

Chauveau en Hélie ²⁾ zeggen „Les délits sont de la même nature quand ils dérivent du même principe, quand ils prennent leur source dans le même genre de corruption.”

Eenige wetboeken zooals het Badensche en het Hessische geven op welke misdrijven als gelijksoortig te beschouwen zijn.

Zoo geeft bijv. het Badensche op: moord en vergiftiging: kindermoord en het te vondeling leggen van kinderen etc. Het Hessische bijv.: diefstal, bedrog, valscheid uit winzucht, woeker,

1) Lehrbuch des deutschen Strafrechts. II. S. 95.

2) T. a. p. Deel I. § 458.

ontvreemding, roof en afpersing: wildstrooperij en wilddieverij: wederstand, openlijke geweldadigheid en oproer, etc.

Dit bepaald opgeven van de misdrijven die als gelijksoortig aangemerkt zullen worden, maakt dat er niets aan het arbitrium judicis overgelaten wordt. Zoude het niet beter zijn, het beoordeelen van de gelijk of ongelijksoortigheid der misdrijven juist geheel aan het oordeel des rechters over te laten?

von Baumhauer ¹⁾ zegt: „De wetgever bepale zich tot het geven van eenen leidraad van algemeene voorschriften, en late de individuele kennismaking met den misdadiger en met deszelfs neigingen of hartstochten aan het oordeel, aan de menschenkennis des regters over.” Hij wil de gelijksoortigheid enkel en alleen in de neiging, den hartstocht zoeken. Gelijksoortig zijn dan alle misdrijven uit hebzucht, alle misdrijven uit wraakzucht, alle misdrijven uit bloeddorst gepleegd, onverschillig van welke uiterlijke middelen, van welke stoffelijke wapenen men zich

1) Themis. Deel VII. bl. 550.

om aan die innerlijke neiging, die hartstocht bot te vieren, bediend heeft.¹⁾

§ 4. Is veroordeeling wegens een vroeger misdrijf voldoende om bij opvolgend misdrijf récidive daar te stellen, of moet de straf geheel of ten deele ondergaan zijn? Bijna algemeen wordt aangenomen dat veroordeeling voldoende is.

Hellweg²⁾ zegt: „Bedenkt man, dasz die erfolgte Verurtheilung dem Verbrecher die volle Klarheit uber das Verwerfliche seines Thuns geben musz und ihn als Brecher des Rechtes und Feind der rechtlichen ordnung unabweisbar hinstellt: so musz sich schon hiernach bei einen abermaligen Vergehen die den Rückfall auszeichnende gesteigerte Macht des ihn beherrschenden Bösen dokumentiren, und kann also die noch hinzugetretene Strafverbüszung nur einen graduellen

1) Zoo straft het Braziliaansche Strafwetboek de récidive van een misdrijf van denzelfden aard als het eerste (Art. 16, § 3), evenals het Oostenrijksche (Art. 37, § 3).

2) Zur Lehre vom Rückfall. Mit besonderen Rücksicht auf den Entw. eines Strafgesetzb. f. d. Nordd. Bund. — in: Der Gerichtssaal. Zeitsch. f. Strafr. und Strafpr. 22ster Jahrg. 1stes Heft. S. 72.

und nicht wesentlichen Unterschied bei der Zurechnung machen, auf die Begriffsbegrenzung des Rückfalls also keinen Einfluss üben."

Bauer¹⁾ daarentegen zegt: „Rückfall ist da, wenn derselbe Uebertreter, nach dem er die ihm wegen eines früheren Verbrechens zuerkannte Strafe ganz oder zum Theil erlitten hat, sich von Neuem eines Verbrechens schuldig macht."

Volgens mijne meening is het geen vereischte dat de straf geheel of ten deele ondergaan moet zijn; hoewel de misdadiger, die na zijn straf ondergaan te hebben, zich op nieuw tegen de wet verzet, in de meeste gevallen eene zeer groote verdorvenheid bewijst, zoo kan men van hem, die na veroordeeling slechts weêr in het misdoen vervalt, toch reeds met eenige zekerheid constateeren, dat hij zich, ook na het ondergaan der straf, door die strengere vermaning niet zou hebben laten afhouden.

Van ouds werd de veroordeeling reeds voldoende geoordeeld door mannen als: Farinacius, Clarus en Gomesius. In de tegenwoordige wetgevingen treft men verschil aan omtrent de be-

1) Abhandlung. II. S. 129.

palingen dienaangaande. Zoo is veroordeeling voldoende naar de wetboeken van Beieren, Pruissen, Frankrijk, Noorwegen etc.¹⁾: de wetboeken van Hannover en Hessen daarentegen schrijven voor, dat de straf voor het eerste misdrijf opgelegd geheel of gedeeltelijk ondergaan moet zijn. Het Wurtembergsche wetboek vordert geen voorafgaand ondergaan hebben der straf, doch heeft de belangrijke bepaling opgenomen dat de rechter er naauwkeurig op letten moet, of de misdadiger zijn straf geheel, gedeeltelijk of in 't geheel niet ondergaan heeft, 't geen bij de toemeting der straf door hem in aanmerking genomen moet worden.

§ 5. Na het beantwoorden der vorige vraag, is het niet moeielijk te beslissen of strafbare *récidive* nog aanwezig is, wanneer door gratie de eerste straf is opgeheven.

Mijns inziens blijft de rechter het recht behouden den delinquent, die voor het eerste misdrijf kwijtschelding van straf verkregen heeft,

1) Bij Schooneveld (Wetboek van Strafrecht met aantekeningen) lezen wij: „voor de herhaling van misdrijf is het noodig, dat de *veroordeeling* wegens een vroeger misdrijf vóór het plegen van het volgende onherroepelijk vaststaat.”

voor zijne tweede overtreding zwaarder te straffen. Deze toch bewijst, zooals v. Baumhauer zegt, dat hij der gratie onwaardig is en dat de kwijtschelding haar doel, hem voor het vervolg tot inkeer te brengen, gemist heeft: hij mag dus in zekeren zin als boosaardiger, als minder voor verbetering vatbaar beschouwd worden dan hij, die zonder kwijtschelding of gratie zijne straf doorstaan heeft.¹⁾

Gratie heft alleen de gevolgen van eene veroordeeling op, niet de veroordeeling zelve.²⁾ Dat het gepleegde feit een misdrijf is, blijft zij erkennen. Daar nu *veroordeeling* voor een eerste misdrijf reeds voldoende is (zooals wij hierboven zagen) om bij het tweede misdrijf *récidive* aanwezig te doen zijn, bestaat er geen grond den rechter de bevoegdheid te ontnemen om,

1) Van geheel andere meening is Favard de Langlade, die meent dat brieven van gratie de *récidive* zouden uitsluiten. Von Baumhauer merkt hierover aan, dat hij gratie met abolitie verwart.

2) Bij Chauveau en Helie lezen wij: „La grâce n'abolit pas le crime, elle n'efface pas la tache qu'il avait imprimée sur la personne: elle ne *détruit point la condamnation*, seulement elle en *modifie les effets*. Elle ne fait donc aucun obstacle à la *récidive*. Tome I. pag. 170.

alleen omdat de récidivist kwijtschelding van *straf* van zijn eerste misdrijf bekomen heeft, hem voor zijn tweede misdrijf eene zwaardere straf op te leggen, daar het toch alleen op de eerste veroordeeling aankomt, en deze is blijven bestaan, terwijl de gevolgen alleen door de gratie zijn opgeheven.

In eene der verordeningen van Lodewijk XVIII lezen wij: „Ces lettres (de grâce), n'ont ni atteint le premier crime, ni détruit la première condamnation et portent uniquement ses effets.

Ook Rauter ¹⁾ is van dit gevoelen, hij zegt: „Pour qu'il y ait récidive, il suffit que la première condamnation prévue par le code ait eu lieu, et ait passé en force de chose jugée: il n'importe qu'elle ait été ou non exécutée: ainsi ni la grâce, ni la réhabilitation, ni la perscription de la peine n'empêcheraient l'aggravation, puisque comme nous le verrons, elle ne rendent pas la condamnation comme non avenue.” Ook Carnot ²⁾ en Dalloz ³⁾ hebben in dien geest hunne meening uitgesproken.

1) Traité théorique et pratique du droit criminel français. I. pag. 305.

2) Sur l'art. 56. n°. 17.

3) Jurisprudence du XIXe siècle. XXIII. pag. 294. 7.

Ik kom derhalve tot deze conclusie: de kwijtschelding der straf van het eerste misdrijf door gratie, sluit het recht niet uit tot het zwaarder bestraffen van het tweede misdrijf: integendeel, de delinquent die kwijtschelding van straf verkregen heeft, voor zijn eerste vergrijp tegen de wet moest voor zijn tweede misdrijf juist veel strenger gestraft worden, daar zijne onverbeterlijkheid veel sterker uitkomt.

Bij amnestie en abolutie is het een geheel ander geval.

Door amnestie worden de rechtsvervolgingen voorkomen of opgeheven van meerdere personen, die zich allen aan eene bepaalde soort van misdrijven hebben schuldig gemaakt, en wordt aan hen, die, in grooten getale vereenigd, eenig bepaald misdrijf in den staat hielpen plegen, straffeloosheid geschonken, gelijk zulks geschiedt bij samenspanning tegen den staat, desertie enz.

Men vindt vele arresten van de fransche Hoven van Cassatie die eveneens luiden, zooals bij Sirey, les six codes annotés: pag. 796. Verder bij Dalloz: pag. 297. Arrêt 5 Juill 1821.

Door abolitie wordt hij, die eenig misdrijf gepleegd heeft, bevrijd van alle rechtsvervolging, welke te dier zake zou kunnen worden ingesteld, of reeds was aangevangen.¹⁾

Wij zagen, dat door gratie de veroordeeling wel degelijk blijft bestaan, maar alleen de straf kwijtscholden wordt; amnestie daarentegen wischt de veroordeeling en alles wat daarvan het gevolg is geheel uit, terwijl de abolitie het effect heeft dat de dader, wien zij gegeven wordt, niet vervolgd wordt, zoodat geene veroordeeling plaats heeft.

Daar nu in de meeste wetgevingen voor *récidive* vereischt wordt, veroordeeling wegens een vroeger strafbaar feit, en deze veroordeeling door amnestie en abolitie totaal uitgewischt wordt of achterwege blijft, kan er bij den delinquent, die wegens een vroeger misdrijf door een dezer beide rechtsmiddelen ontheven is van veroordeeling of vervolging, bij opvolgend misdrijf van *récidive* geen sprake zijn, daar de veroordeeling niet is blijven bestaan of nooit heeft bestaan.

1) Zie van Deinse: bl. 531.

Bij Sirey¹⁾ vinden wij een arrest dat over de amnestie dezelfde leer verkondigt, daar staat b.v.: „elle (l'amnistie) porte avec elle l'abolition des délits, des poursuites et des condamnations, tellement que ces délits, couverts du voile de de la loi, sont an regard des cours et des tribunaux sauf les actions civiles des tiers, comme s'ils n'avaient pas été commis.”

Chauveau en Hélie²⁾ zeggen omtrent het zoo-even aangehaalde arrest: „si l'on admet cette doctrine, sur laquelle nous ne pourrions nous expliquer ici sans entrer dans l'examen des lois d'instruction criminelle il faut en déduire que la condamnation abolie par une amnistie, ne peut servir de base à la récidive.”³⁾

Uit het bovenstaande volgt tevens, dat de verjaring der eerste straf op zich zelve het aannemen van eene strafbare récidive niet belet.

1) les six codes annotés: 26. 1. 164. Arr. cass., 11 Juin 1825.

2) T. a. p. n°. 486.

3) Bij Dalloz (Jurisprudence du XIXe siècle) lezen wij: „Une amnistie abolit entièrement la condamnation: en conséquence, le condamné amnistié qui commet un nouveau crime ou délit n'est point passible des peines de la récidive s'il commet un nouveau crime ou délit. pag. 294. 6.

Is tot het daarstellen van *récidive* de veroordeeling voldoende, de uitvoering der straf geen vereischte, dan kan de verjaring dier straf door het wegblijven der uitvoering gedurende den verjaringstermijn ook geenerlei invloed uitoefenen.

§ 6. Over de vraag of de verzwarende omstandigheid der *récidive* kan verjaren? zoo ja: binnen welken tijd? zijn de gevoelens zeer verdeeld.

De oudere schrijvers reeds verklaarden zich voor eene verjaring, en namen zelfs een zeer korten termijn, van drie jaren, aan. Zoo de delinquent, zegt o. a. Farinacius ¹⁾ „per dictum tempus bene et laudabiliter vixerit, cessat praesumptio quod semel malus, iterum praesumitur malus.

Ook de meeste nieuwere schrijvers verdedigen de verjaring der *récidive*, maar vorderen, voor misdaden en wanbedrijven althans, een langeren termijn. Dus Chauvean en Hélie: ²⁾ „Si la per-

1) Quaest. 23, n°. 30.

2) T. a. p. bl. 164.

pénétration des deux crimes n'a eu lieu qu'à des époques éloignées, la présomption de perversité dont la loi environne le deuxième crime s'évanouit. Comment supposer que le délinquant a été entraîné dans une seconde faute par une habitude dépravée, lorsque de longues années d'une conduite pure viennent déposer contre cette habitude? Et cette vie intermédiaire ne doit elle pas lui être comptée? La société doit elle se ressouvenir encore d'un premier crime que vingt ou trente ans d'une existence paisible ont lavé? La bonne conduite l'a régénéré; ce n'est plus un condamné relaps: la loi ne doit lui reprocher qu'une seule faute."

Een termijn van tien jaar achten zij den geschiksten. Ortolan ¹⁾ daarentegen is van oordeel dat de tijd voor de verjaring der récidive gelijk gesteld worde met den tijd die er verlopen moet, om het recht tot uitvoering van de veroordeeling te doen verjaren. ²⁾

Daarentegen wordt de verjaring der récidive

1) Eléments de droit pénal. n°. 1199.

2) Vele duitsche strafwetboeken hebben dit systeem aangenomen, zooals het Saksische, Brunswijksche etc.

bestreden door Kleinschrod, ¹⁾ hij zegt: „Je längere Zeit zwischen dem ersten und zweiten Verbrechen verflossen ist, desto schwerer ist Letzteres. Denn ist der Verbrecher von der ersten Berausung zurückgekommen, in die ihm seine That verzetste; hat die Stimmung aufgehört, die diese hervorbrachte; so fordert es wieder neue Thätigkeit, neue Triebe, um das Verbrechen zu wiederholen. Wenn hingegen die Handlungen kurz auf einander folgen, so werden sie vom nämlichen Dolus, der nämlichen Stimmung des Gemüths hervorgebracht.“

Dit gevoelen komt mij onaannemelijk voor. Het staat in verband met zijne stelling, dat eene meermalen herhaalde *récidive* veeleer als eene verzachtende omstandigheid te beschouwen is, ²⁾ en is even als die stelling verwerpelijk.

Neemt men den door mij aangenomen grond voor de strafbaarheid van *récidive* aan, dan moet men ook de verjaring aannemen. Hij toch, die eerst na tien jaar een misdrijf herhaalt, bewijst in de meeste gevallen meer macht over

1) T. a. p. Deel I. § 75. c.

2) Zie boven bl. 6.

zich zelven gehad te hadden, dan hij die zich na korten tijd weder aan zijne kwade neiging overgeeft: de eerste is wel is waar eindelijk toch weêr bezwiken, en zijne verdorvenheid heeft bij hem de bovenhand wel weder verkregen, de groote tusschenruimte tusschen de misdrijven echter, kan een sterk bewijs zijn dat hij er ernstig naar getracht heeft, weder met eere eene plaats in de maatschappij in te nemen, welk trachten reeds eene verbetering in hem bewijst, 't geen bij den anderen delinquent inderdaad niet waar te nemen is.

Op dezen toch heeft de veroordeeling wegens zijn eerste misdrijf al zeer weinig impressie gemaakt; misschien heeft hij ook wel getracht zich te verbeteren, maar blijkbaar heeft zijne „habitude dépravée” zeer spoedig gezegevierd.

Een van onze meest bekende hedendaagsche schrijvers zegt in een van zijn werken: „ernstig zoeken is reeds vinden;” ik veroorloof mij de vrijheid dit eenigzins voor deze quaestie te veranderen en te zeggen: „ernstig trachten is reeds verkrijgen;” de delinquent nu die na zijn eerste veroordeeling gedurende tien jaar een vreedzaam leven geleid heeft, heeft wel niet *geheel* verkre-

gen waar hij naar trachtte, (d i zijn verder leven als eerlijk en deugdzaam mensch door te brengen, waarnaar men toch onderstellen kan dat ieder tracht) hij heeft toch buiten twijfel meer verkregen dan hij, die na twee jaren reeds weder valt; hij heeft alzoo *ernstiger* getracht, 't geen, zooals ik hierboven reeds opmerkte, een betere inborst en eene grootere verbetering bewijst. Ik meen daarom dat ook deze meening van Kleinschrod met grond te weêrleggen is. Neemt men derhalve aan, dat een groote tijdruimte tusschen de misdrijven grond geeft om verbetering van den delinquent aan te nemen, dan moet die verbetering en zijn oppassend leven eenigzins in aanmerking genomen worden bij het beoordeelen van zijn tweeden misdrijf, en is de verjaringstermijn voor de *récidive* mijns inziens bij dezen ook zeer billijk. Von Baumhauer¹⁾ schrijft hierover het volgende: „De hebbelijkheid, de gewoonte om een misdrijf te plegen vertoont zich in eenen hooger en graad, naarmate de tusschenruimte kleiner is, die de misdrijven van

1) T. a. p. blz. 575.

elkander scheidt. Hieruit volgt dus omgekeerd, dat die gewoonte minder zichtbaar wordt in dezelfde verhouding als de tusschenruimte of het tijdsverloop tusschen het plegen der misdrijven in uitgestrektheid toeneemt. Men geraakt daardoor van zelf tot een tijdperk, waarop dit zichtbaar kenmerk geheel moet verdwijnen. En wat anders is dit tijdperk dan de verjaring?"

Tot betoog van het onrechtvaardige, dat in het uitsluiten der verjaring ligt opgesloten, geeft hij het volgende voorbeeld: Iemand pleegt in zijne jeugd eenen diefstal; na zich, uit de gevangenis ontslagen, gedurende het overige gedeelte van zijn leven onberispelijk te hebben gedragen, pleegt hij in ver gevorderden leeftijd, hetzij door verleiding van anderen, hetzij door den drang der omstandigheden daartoe gebracht, op nieuw eenen diefstal. Staat deze dan op denzelfden trap van zedelijke verdorvenheid als degene, die, na pas uit de gevangenis ontslagen te zijn, de misdadige loopbaan dadelijk op nieuw betreedt? Hier voorzeker zal men niet aarzelen een ontkennend antwoord te geven.

§ 7. Maakt het verschil of de delinquent voor

zijn eersten misdrijf, door eenen buitenlandschen of wel binnenlandschen rechter is veroordeeld geworden?

Over de beantwoording dezer vraag zijn de gevoelens ook zeer uiteenlopend.

Sommigen zeggen dat het strafrecht van eenen staat binnen deszelfs grenzen beperkt is: dat de veroordeeling alleen in dien staat kracht heeft en niet in den vreemde, en dat de buitenlandsche rechter dikwijls volgens geheel andere beginselen veroordeeld of vrijspreekt. Von Baumhauer antwoordt hierop, dat de juistheid der tegenwerping hun ligtelijk toegestemd kan worden, zonder dat men nog verplicht zij hunne gevolgtrekking aan te nemen. De rechter erkent niet het vroeger vonnis, de vroegere veroordeeling, de wijze waarop de vorige straf is ten uitvoer gelegd, maar het zedelijk karakter van den dader, deszelfs neiging tot een misdrijf als grondslag zijner beoordeeling bij het aanwezen van herhaling.

Het is hem geheel onverschillig of de vroegere veroordeeling een binnen- of een buitenlandsche geweest is: het karakter van de gewoonte, van de neiging blijft precies hetzelfde.

Feuerbach ¹⁾ zegt „ob er die frühere Bestrafung im In- oder Auslande erlitten hat, macht keinen Unterschied, jedoch musz dem Richter, der über Rückfallstrafe erkennen soll, das Recht haben, das im Auslande Ergangene, wie überhaupt das frühere Urtheil so weit zu prüfen, zustehen, als es darauf ankommt, zu beurtheilen ob auf die neue Uebertretung die Rückfallstrafe anzuwenden ist.

Ook volgens Thilo ²⁾ is het onverschillig hoe de veroordeeling was geweest: „Es wird jedoch in jedem Straffall der als Rückfall bestraft werden soll, vorausgesetzt, dasz der Uebertreter wegen des früheren vollendeten oder versuchten Verbrechens als Urheber oder Gehilfe vor der abermaligen Begehung von einem inländischen oder ausländischen Gerichte verurtheilt und das Urtheil verkündet war.”

De commissie der Badensche Tweede Kamer opperde hieromtrent de volgende bedenking: „Dasz, mit Hinsicht auf die Bestimmung des

1) T. a. p. § 132. bl. 225.

2) Strafgesetzgebung des Großherzogthums Baden. Karlsruhe 1845. § 184. 1.

§ 186 (de inhoud dezer paragraaf komt hierop neêr „Dem Gerichte kommt das Recht zu, bei Beurtheilung der Frage, ob die neue Uebertretung als Rückfall zu betrachten sei, die Rechtmäßigkeit des *früheren* Erkenntnisses, in so fern erhebliche Zweifel darüber darbieten, seiner eigenen Prüfung zu unterwerfen, und deren Ergebnisz seiner Entscheidung zu Grund zu legen“) in vielen Fällen die Gerichtsverfassung oder die Art des Verfahrens im Auslande für sich allein keine gnügende Burgschaft für die Gerichtigkeit der ausländischen Urtheile darbiete, mithin hier meist der Fall eintrete, wo der Rückfallsrichter solche ausländische Urtheile einer Prüfung zu unterwerfen schuldig sei: etc. etc. zie verder Thilo. t. a. p. bl. 199 en volg.

Wij zien uit het aangehaalde dat Feuerbach van oordeel is een buitenlandsch vonnis even goed als een binnenlandsch te erkennen: hij wil den rechter evenwel de bevoegdheid geven de veroordeeling te onderzoeken, om daaruit op te kunnen maken of op het tweede misdrijf van den delinquent een zwaardere straf wegens récidive toegepast moet worden.

Dat de commissie der Badensche Tweede Ka-

mer een onderzoek wenschelijk achtte, hiervan was volgens mijn gevoelen de ongegronde reden: het weinig vertrouwen dat zij in de rechtvaardigheid van den vreemden rechter had.

Behalve het Badensche Wetboek, maken de Saksische, Brunswijksche en nog eenige andere geen onderscheid tusschen buiten- of binnenlandsche veroordeelingen.¹⁾

Geheel anders is het in het fransche recht. Art. 121 van de Ordonnancie van 1629 luidde: „Les jugemens rendus des royaumes et souverainetés étrangères, pour quelque cause que ce soit, n'auront aucun effet en France.

1) Art. 7 van den Code d'Instruction criminelle bepaalt: tout français qui se sera rendu coupable, hors du territoire du royaume, d'un crime contre un Français, pourra à son retour en France, y être poursuivi et jugé en pays étranger, et si le Français offensé rend plainte contre lui. Hieruit volgt dus, dat als hij *wel* vervolgd en geoordeeld is geworden in het buitenland, er geene nieuwe vervolging tegen hem ingesteld kan worden bij zijn terugkeer in Frankrijk, dus, de door den buitenlandschen rechter uitgesproken veroordeeling wordt erkend, en zal haar effect niet missen. Eveneens in ons recht, met deze uitzondering, dat zoo de veroordeeling een misdrijf tegen den staat gegolden had, er in dat geval eene nieuwe vervolging tegen den delinquent (bij eventueele terugkomst in het Vaderland) ingesteld kan worden.

Bij van Hoorebeeke ¹⁾ vinden wij het volgende:
 „Un arrêt de la cour de cassation du 27 Novembre 1828, décide *in terminis* qu'une première condamnation prononcée par un tribunal étranger ne peut servir de base à l'application des peines de la récidive. „Attendu, dit cet arrêt, que les dispositions de l'article 56 du code pénal pour l'aggravation des peines en cas de récidive, quelque générales et absolues qu'elles soient, ne peuvent s'appliquer qu'aux jugements et arrêts rendus par les cours et les tribunaux français par la considération que les limites du territoire sont les limites de la souveraineté; que ce serait donner *contre tous les principes du droit public* une exécution en France à un jugement rendu par un tribunal étranger, que de lui imprimer une force active pour l'application des peines de la récidive etc. etc. (Voir aussi cass. 6 août 1829).

Ook Dalloz ²⁾ zegt: „les jugement étrangers n'ont pas force en France. Telle est aussi l'opinion émise au Repert. de M. Favard, voyez Récidive n°. 8. Il en serait de même d'un étranger tra-

1) De la récidive. pag. 149.

2) T. a. p. pag. 294. 5.

duit devant les tribunaux français. (Receuil pér. 1829. 1. 16.)

Chauveau en Hélie geven de volgende schrijvers nog op die een zelfde gevoelen voorstaan: Trébutien, p. 294. Dalloz, voyez Peine, n° 265. Haus, Cours etc. n° 362. Zij laten er direct op volgen: „Ces écrivains se bornent à énoncer la solution, sans la justifier: ou la justifient, comme nos auteurs, en disant que les jugemens sont sans effet hors du pays ou ils ont été rendus.”

Dat het *contre tous les principes du droit public* is, (zooals het aangehaalde arrest zegt) kan dunkt mij niet aangenomen worden. Wat toch zou de reden zijn waarom een binnenlandsche rechter, het buitenlandsch vonnis dat in den vorm is, niet erkennen zou?

De wederkeerige betrekkingen, zegt von Baumhauer, waarin de volken tot elkander staan, de zedelijke band, die de beschaafde volken vereenigt, eischt het erkennen van vonnissen, uitgesproken door geregelde regtbanken aan alle beschaafde volken gemeen. Men erkent wel *jure privato*, zoo gaat hij voort, eene zedelijke verplichting tot het houden van contracten in den

vreemde aangegaan. Men schenkt ten volle vertrouwen aan gunstige getuigenissen uit den vreemde, wanneer zij dienen moeten tot aanbeveling van den vreemdeling ten onzent. Men gaat zelfs uit om berichten, om getuigenissen in te winnen bij vreemde rechtbanken. Waarom zou dan een rechter, *jure publico*, niet vonnissen ten nadeele van eenen vreemde moeten erkennen, wanneer deze naar vorm en inhoud ten volle geloofwaardig zijn?

Zoo men de meening is toegedaan een buitenlandsch vonnis *niet* te moeten erkennen, dan moet men ook hem, die, nadat hij door den buitenlandschen rechter veroordeeld is (b.v. wegens diefstal) ten onzent komt, als eerlijk en braaf mensch beschouwen en zijn begane misdrijf geheel negeeren, 't geen een natuurlijk gevolg is van de niet erkenning van het door den vreemden rechter uitgesproken vonnis. Volgens mijne bescheiden meening moet het buitenlandsche vonnis wel degelijk erkend worden, en aan den rechter de *verplichting* opgelegd worden, om, in geval hij eenen delinquent te veroordeelen heeft, die reeds een buitenlandsch vonnis ten zijnen laste heeft, dat vonnis zoo naauwkeurig

mogelijk na te gaan, opdat hij daaruit opmake of dezelfde slechte neiging den delinquent tot het tweede misdrijf heeft aangespoord. Na dat onderzoek eerst zal de rechter met juistheid de straf voor het tweede misdrijf kunnen bepalen, daar het er voor den rechter, die eenen récidivist veroordeelen moet, hoofdzakelijk op aankomt, diens misdadigen wil te leeren kennen.

§ 8. Regeling der strafbaarheid. Bij de behandeling hiervan, doen zich drie vragen voor, welke ik zal trachten te beantwoorden.

Ten eerste: Moet de wet in geval van récidive de strafbedreiging verzwaren, of de récidive alleen als eene verzwarende omstandigheid binnen de grenzen van het maximum en het minimum aannemen?

Ten tweede: Hoe behoort, als het antwoord in eerstgenoemden zin uitvalt, de verzwaring te geschieden, door verlenging van straftijd, of door verzwaring der strafsoort?

Ten derde: Moet de verzwaring voor den rechter verplichtend, of facultatief zijn?

Over de eerste vraag heerscht zeer veel ver-

schil. Gesterding ¹⁾ en Carnot ²⁾ verklaren zich tegen eene verzwaring der strafbaarheid.

De laatstgenoemde zegt: „Les individus qui se rendent coupables, par *récidive*, de crimes ou délits, ne peuvent inspirer, sans doute, aucune pitié; mais il faut être juste envers ceux même qui ne sont dignes d'aucune faveur; et peut-on dire qu'il soit dans les principes d'une exacte justice, de leur appliquer une peine *plus sévère*, que celle qu'ils ont encourue *par le genre de crime* dont ils se sont rendus coupables? S'ils ont commis un premier crime, ils en ont été punis; leur infliger une nouvelle peine à raison de ce crime, n'est ce pas ouvertement violer à leur égard, le *non bis in idem*, qui fait l'une des bases fondamentales de toute législation en matière criminelle? D'une autre part, la peine du crime ne peut être aggravée qu'à raison *des circonstances qui s'y rattachent*, qui lui sont *concomitantes*, et qui en font un *tout indivisible*. Que les Tribunaux fussent tenus, dans le cas de *récidive*, d'appliquer au *maximum* la peine du

1) N. Archiv. der C. R. V. Seite 482 u. 483.

2) Comment. sur le code pénal. pag. 105. 1.

crime qui aurait été commis, ce serait faire tout ce que l'on pourrait, en respectant les principes, dont il est toujours dangereux de s'écarter."

Van Hoorebeeke, ¹⁾ Carnot's gevoel en niet deelende, wederlegt dit met de volgende woorden: „Cette thèse était tout simplement spécieuse, elle ne résistait point à un examen impartial et attentif. En effet la répression n'est *réelle*, et *suffisante* qu'autant que la peine infligée est en rapport d'une part avec la gravité du délit, de l'autre avec la perversité du délinquant. Sous une bonne législation, la juste proportion de la peine à la gravité du délit dépend uniquement de l'appréciation des circonstances du fait à punir. Elles sont inhérentes au fait incriminé (*consideratio facti*).

La juste proportion de la peine au délinquant ne peut dépendre que des renseignements plus ou moins complets que la procédure a réunis sur sa position personnelle, son caractère et ses antécédents, toutes choses en dehors du fait incriminé (*consideratio personae*).

1) T. a. p. bl. 66.

Or, la récidive est au nombre de ces dernières circonstances."

Hij eindigt met te zeggen: „Ce n'est point, comme le prétend erronément Carnot, du premier fait, c'est du second crime que la justice demande compte à l'accusé, mais avec des circonstances qui aggravent la culpabilité et qui justifient l'augmentation de la peine, pourvu qu'elle ne dépasse pas la mesure du crime."

Chauveau en Hélie ¹⁾ deelen evenmin Carnot's gevoelen, zij zeggen: „Ces raisonnements ne nous touchent point.

Il est incontestable qu'en subissant la peine du premier crime, le délinquant a complètement payé sa dette, expié son crime: on ne peut plus lui en demander compte; mais aussi n'est-ce pas de ce crime qu'on lui demande compte: c'est du deuxième crime seulement. Ce nouveau fait se produit avec une circonstance qui aggrave la culpabilité du prévenu. Pourquoi le législateur n'aurait-il pas le droit de prendre cette circonstance en considération pour mesurer la peine? Elle n'appartient pas plus au premier fait qu'au

1) Théorie du Code Pénal. Tome premier N°. 454.

second: elle appartient au prévenu; elle caractérise sa moralité. Or, lorsque cette moralité échappe si souvent aux appréciations de la loi pénale, pourquoi négliger un fait qui l'indique et la révèle?"

Rossi¹⁾ deelt het gevoel van Chauveau en Hélie, hij zegt: „Faut-il faire entrer en ligne de compte la récidive? Le législateur en a le droit. D'un côté, la récidive accuse le délinquant d'une grande perversité morale; de l'autre, elle révèle à la société un agent très-dangereux. Il y a dans l'auteur de la récidive une culpabilité spéciale, morale et politique à la fois."

Bijna alle schrijvers zijn van het gevoel, dat de récidive in de meeste gevallen verzwarend van de strafbedreiging eischt.

Hoe nu echter die verzwarend daar te stellen, moet de rechter in dezelfde strafsoort blijven, of in eene hoogere overgaan?

De beantwoording van deze vraag ligt dunkt mij voor de hand. Op welken grond zou de rechter bij herhaling van een misdrijf in eene hoogere strafsoort overgaan? De herhaling doet

1) Traité du droit pénal. Livre III. Chap. IV. pag. 386.

den aard van het tweede misdrijf niet veranderen: een herhaalde diefstal blijft diefstal; laat de rechter dus bij de tweede diefstal de straf quantitatief verhoogen, de op diefstal vastgestelde strafsoort echter moet hij behouden.

Von Baumhauer¹⁾ zegt: „De herhaling als zedelijk verzwarende omstandigheid doet het te bestraffen feit niet van natuur veranderen. Het gevolg hiervan is, dat de strafsoort, waarmede de wet het gepleegde feit bedreigt, ook op den récidivist hare toepassing moet vinden. De herhaling doet slechts de strafbaarheid van den dader meer op den voorgrond treden: de handeling zelve blijft het karakter, waardoor dezelve zich kenmerkt, behouden.” Iets verder zegt hij: „de wetgever stelt den rechter voor ieder feit geen en bepaalden straftijd, maar slechts eene bepaalde strafsoort ter hand, beperkt tusschen twee grenzen welke men het minimum en maximum der straf pleegt te noemen. De wetgever nu kan die grenzen verbreed en of vernauwen, naarmate zich meer of minder omstandigheden opdoen; hij kan echter niet op een vreemd ge-

1) T. a. p. bl. 561.

bied treden, zonder het feit zelve van natuur te doen veranderen. De wetgever is dus in zijn recht, indien hij wegens herhaling den straftijd verlengt: hij miskent het zedelijk verzwarende karakter der herhaling, zoodra hij eene andere strafsoort in de plaats stelt: als b.v. criminele straf voor correctionele, deportatie en doodstraf voor opsluiting of gevangenisstraf, eeuwigdurende gevangenis voor eene tijdelijke opsluiting”.

Ook Rossi is van deze meening, wij lezen in zijne *Traité de droit pénal*: ¹⁾ „comme la récidive n'est qu'une aggravation de la culpabilité dans la même espèce de crime, nous reconnaissons qu'on ne devrait jamais changer le genre de la peine, mais seulement en augmenter le taux. Il est vrai que cela est difficile pour ces législateurs qui s'empressent de frapper le premier crime de coups énormes”.

Nijpels ²⁾ zegt „la récidive n'altère pas le caractère de l'infraction à laquelle elle se rattache. Conséquemment, elle ne peut pas non altérer le caractère de la peine ordinaire attachée

1) Livre III, Chap. IV, pag. 386.

2) Le code pénal belge interprété. Livre I. Chap. V. pag. 95.

à cette infraction. Si la récidive exige que cette peine soit aggravée, cette aggravation ne peut porter que sur *la durée* de la peine”.

Ik kom nu tot de beantwoording der laatste vraag: moet die verhooging verplichtend of facultatief voor den rechter zijn?

Ware het *bewezen*, dat de récidive altijd eene grootere verdorvenheid van den delinquent en een meer verachten der wet aantoonde, dan zou dit eene voor den rechter verplichte strafverhooging billijken. De récidive doet dit echter slechts *vermoeden*: zekerheid daaromtrent kan men onmogelijk hebben.

Feuerbach ¹⁾ zegt „Eine gute Gesetzgebung sollte den Richter nur ermächtigen, aber nicht nöthigen, wegen Rückfalls eine höhere Strafe zu erkennen und nur für Fälle, in denen innerhalb des gesetzlichen Strafrahmens die Strafe gegen den Rückfälligen nicht hinreichend zugemessen werden kann, die Verlängerung über das gesetzliche Maximum oder das Aufsteigen zur höheren Strafart gestatten.”

1) Lehrbuch des peinlichen Rechts: herausgegeben von Dr. C. J. A. Mittermaier. Giessen 1847. § 132.

Bij Nijpels in zijne noten op Chauveau en Hélie¹⁾ lezen wij: „La récidive n'indique pas *nécessairement dans tous les cas* une perversité plus grande: elle la fait simplement *présumer*, or cette *présomption* peut s'évanouir devant les faits. Il ne faut donc pas imposer au juge la nécessité d'aggraver la peine: il faut, au contraire, lui laisser la faculté d'apprécier, dans chaque espèce, la criminalité *réelle* de l'agent.” Chauveau en Hélie zelven zeggen: ²⁾ „La récidive n'est pas toujours la conséquence d'une plus grande immoralité; elle peut n'être due qu'à des causes accidentelles. La loi ne devait donc pas imposer au juge la nécessité d'aggraver la peine dans tous les cas: c'est à lui d'apprécier la criminalité de l'agent: c'est donc à lui de peser si la raison de l'aggravation se rencontre ou non dans cet agent.”

De beschouwing der laatst aangehaalde schrijvers is mijns inziens de eenige ware: de rechter moet niet gedwongen zijn een bij de wet vastgestelde straf op te leggen: hij moet na de „indivi-

1) T. a. p. blz. 163. Add. 2 (Nijpels).

2) T. a. p. blz. 177 § 504.

duele kennismaking met den delinquent" zich van zijne meerdere of mindere verdorvenheid en wetsverachting overtuigen, de straf hiernaar kunnen regelen. Dat de *récidive*, zooals ik straks reeds zeide, *per se* eene grootere verdorvenheid bewijst, is in het geheel niet aan te nemen: hoe vele omstandigheden zijn er niet denkbaar, waardoor een reeds eenmaal veroordeelde delinquent tot het begaan van een tweede misdrijf gebracht wordt, zonder dat zich hierin in 't minst eene grootere verdorvenheid of een meerdere wetsverachting openbaart. Men denke zich slechts in de positie van den pas ontslagen gevangene: jaren heeft hij voor een grooten diefstal, uit hebzucht gepleegd, in de gevangenis doorgebracht; na het boeten van zijn misdrijf wordt hij vrijgelaten, en keert hij weder terug in de maatschappij, die hij hoopt dat hem niet al te streng beoordeelen zal. Hij zoekt overal werk, maar iedereen weigert hem dit te verschaffen, op grond van het vroeger gepleegde misdrijf. 't Weinige geld dat hij in de gevangenis heeft kunnen verdienen is spoedig verbruikt, en hij heeft niets meer om in het noodigste te kunnen voorzien: de vreesselijkste armoede en honger dwingen hem

in het misdoen te hervallen, en hij steelt wederom, maar ditmaal niet uit hebzucht, maar alleen om zijn ongelukkig bestaan nog zoo lang mogelijk te rekken.

Wie zal nu dezen ongelukkige van eene grootere verdorvenheid of van een meer verachten der wet beschuldigen? Neen, de *récidive* doet alleen eene grootere slechtheid, eene „perversité plus active,” *vermoeden*, geen mensch ter wereld zal ooit het tegendeel met zekerheid kunnen constateeren. De *récidive* bewijst mijns inziens, niets anders dan, zooals Ortolan zegt: „la persistance à violer la loi pénale.”

Genoemde schrijver laat geheel de oorzaak van die „persistance” in het midden, en zwijgt van die grootere verdorvenheid en meerdere wetsverachting, waarvan hij toch niets met bepaalde zekerheid zeggen kan.

Ik kom derhalve tot deze slotsom:

De *récidive* zal in vele gevallen eene „immoralité plus profonde, une incorrigibilité fatale” doen *vermoeden*; daar dit echter nooit op goede gronden te *bewijzen* zal zijn, moet aan den rechter binnen de grenzen der strafwet, de hooggroothed der op te leggen straf geheel overge-

laten worden, die hij eerst dan met eenige zekerheid zal kunnen bepalen, nadat hij zich zoo naauwkeurig mogelijk bekend gemaakt heeft met de neigingen, den hartstocht van den delinquent, en met de omstandigheden waaronder het misdrijf gepleegd is.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Regeling van het leerstuk der *Récidive* in
het Oud-Fransche recht, en in den
Code Pénal van 1810.

§ 9. Na de voornaamste vragen, die op het leerstuk der *récidive* betrekking hebben, behandeld te hebben, stel ik mij voor na te gaan, hoe het geregeld is bij ons te lande. Daar onze strafwetgeving eene fransche is, zal ik eerst aantoonen welke invloed in Frankrijk aan de *récidive* is toegekend.

In het oud-fransche recht was, evenmin als in het romeinsche, kanonieke en oud-hollandsche recht, de *récidive* aangenomen als een algemeene grond van strafverzwaring. Slechts ten opzichte van speciale misdrijven vindt men, ingeval van

eerste of verdere herhaling, de oplegging van zwaardere en meestal andersoortige straffen verplichtend voorgeschreven.

Zoo ten opzichte van diefstal reeds in de „Etablissemens de Saint-Louis” van 1270.

Art. 29 luidt: ¹⁾... „et qui emble (vole) autres choses, robes ou deniers, ou autres menues choses, il doit perdre l'oreille du premier meffet, et de l'autre larracin il perd le pied, an tiers larracin il est pendable: car l'on ne vient pas du gros au petit, més du petit au grand.”

Zoo beveelt eene „Ordonnance de Philippe IV, du 12 Mars 1329,” dat de Gods-lasteraar „sera mis au pilory devant le peuple, et y demorrera de l'eure de Prime, jusques à l'eure de midi.” Bij de eerste recidive „il aura à un fer chaud fendu la banlèvre ²⁾ de sous, si que les dens dessoub li parront parmi la fendue.” Bij tweede recidive „après les dites deux punitions, la dite banlèvre dessus li sera coupée, tout hors à son razeur ou coutel.” ³⁾

1) Recueil général des anciennes lois françaises. — Tome II. pag. 397.

2) Banlèvre; contour de la bouche. Voy. Ducange.

3) Zie Chauveau en Hélie. I. 449. 4.

Eveneens worden in de „Lettres contre les blasphémateurs” van den Dauphin Karel VII, van 8 Oct. 1420, de Gods-lasteraars, ... „*pour la première fois* puny pécuniairement ... en doublant la somme *pour la seconde fois*, en le triplant *pour la tierce*; et *pour la quarte* et au dessus, d'estre punis corporellement selon l'énormité du cas.” ¹⁾

Over hetzelfde onderwerp vinden wij nog eene „Ordonnance de Louis XI” van den 12^{den} Maart 1478. De Gods-lasteraar werd daardoor voor *de eerste maal* gestraft met één dag gevangenisstraf op water en brood, benevens de verplichting eene kaars aan de kerk aan te bieden: voor *de eerste récidive* bekwam hij drie dagen gevangenisstraf zooals hierboven: voor *de tweede récidive*, de pilory en „d'estre menez en chemise, à l'église, tenant une torche ardente laquelle il présenter a devant l'image de la Vierge et de là estre ramené en prison, et tenu par huit jours au pain et à l'eau:” voor *de derde récidive* eindelijk werd den schuldige de tong met een

1) Recueil etc. — Tome VIII. pag. 648.

2) Decrusy et Isambert. Tome X. pag. 805 et suiv.

gloeïend ijzer doorboord, en werd hij daarna voor altijd verbannen.

Even als bij verschillende middeneeuwsche ordonnanciën, werd de *récidive* ten opzichte van speciale misdrijven in al de ordonnanciën der latere fransche koningen geregeld.

Eerst in de „Ordonnance Criminelle” ¹⁾ van Lodewijk XIV, van Augustus 1670, werd een nieuw stelsel aangenomen.

Deze Ordonnance bepaalde de *récidive* niet langer tot het geval van herhaling van gelijke misdrijven, maar voerde eene algemeene *récidive* in. En ook in een ander opzicht brak zij met het oude recht. Tot nu toe was de strafverzwaring wegens *récidive* voor den rechter verplichtend geweest: in de Ordonnance echter werd zij facultatief gesteld, zoodat de *récidive* eene verzwarende omstandigheid was die de rechter in aanmerking *kon*, doch niet *moest* nemen.

Van dat stelsel echter week men weder af. Het scheen dat de rechter al te weinig gebruik van zijn macht maakte, en daardoor den diefstal zoo zeer in de hand werkte, dat het noodig

1) Recueil etc. Tome XVIII. pag. 371 et suiv.

geoordeeld werd de arbitraire macht des rechters op het punt van diefstal in te korten, en hem weder bepaalde straffen aan te wijzen, die hij bij récidive op te leggen had.

Van daar dat men bij de „Déclaration concernant la punition des voleurs” ¹⁾ weder tot het oude stelsel terug keerde.

De artikelen 4 en 5 bepaalden het volgende:

Art. 4. Ceux ou celles qui, après avoir été condamnés pour vol ou flétris pour quelque autre crime que ce soit, seront convaincus de récidive en crime de vol, ne pourront être condamnés à temps ou à perpétuité, pour les hommes; et quant aux femmes, elles doivent être de nouveau flétries d'une double lettre V. V., si c'est pour récidive de vol; ou d'un simple V., si la première flétrissure a été encourue, pour autres crimes, et à être enfermées à temps ou pour toujours dans des maisons de force, le tout sans préjudice de la peine de mort, s'il y échoit, suivant l'exigence des cas

Art. 5. Ceux qui seront condamnés aux galères à temps ou à perpétuité, pour quelque

1) Recueil etc. — Tome XXI. pag. 260.

crime que ce puisse être, seront flétris avant d'y être conduits des trois lettres G. A. L., pour en cas de récidive en crime qui mérite peine afflictive, être punis de mort.

Bij van Hoorebeeke lezen wij hieromtrent ¹⁾:

„Muijart de Vouglans, dans ses *Institutes au droit criminel*, analyse les articles qui précèdent, et en tire trois conséquences remarquables:

1°. Il ne suffit pas qu'il y ait récidive de vol, pour donner lieu à l'augmentation des peines qu'elle prononce; mais il faut encore que le voleur ait été condamné et repris de justice pour ce même vol: en sorte que si l'accusé avait commis notoirement d'autres vols, qui mériteraient peine afflictive, et qu'il *n'eut essuyé une condamnation à ce sujet*, on ne pourrait lui faire subir la peine qui est portée par cette loi en cas de récidive;

2°. Il n'est pas toujours nécessaire, pour qu'il y ait lieu à cette augmentation de peine, que le crime pour lequel le voleur a été condamné et repris de justice, soit un vol, mais il suffit

1) T. a. p. bldz. 75.

que ce soit tout autre crime, qui mérite peine afflictive;

3°. Que celui qui après avoir été condamné aux galères pour vol, vient à retomber dans ce crime, doit subir la peine de mort; par conséquent, comme la condamnation aux galères doit avoir lieu, suivant la même déclaration, dans le cas d'une première récidive dans ce crime, on en peut tirer cette conclusion générale, que la peine de mort doit avoir lieu en cette matière, toutes les fois que le voleur est tombé dans une récidive."

Wij zien dus, dat er in de aangehaalde artikelen drie groote beginselen gehuldigd waren. 1°. Dat veroordeeling wegens een vroegeren diefstal noodig was, om bij opvolgenden diefstal récidive aanwezig te doen zijn. 2°. Dat de récidive uitgebreid werd tot het bedrijven van ongelijksoortige misdrijven. 3°. Dat de tweede herhaling van diefstal de doodstraf ten gevolge had.

De hervorming en codificatie van het strafrecht, een der vruchten van de fransche revolutie, oefende ook op de ontwikkeling van het leerstuk der récidive grooten invloed uit.

De wet van 19 Julij 1791 „sur la police mu-

nicipale et la police correctionnelle" behandelde de récidive alleen bij délits en contraventions. In den regel bestond de strafverzwaring wegens récidive in verdubbeling van straf, en in sommige gevallen liet men de contravention bij eerste récidive opklimmen tot délit, en bij tweede récidive tot crime ¹⁾).

De Code van 25 Sept 1791 ²⁾ brak echter ge-

1) Ceux qui condamnés une fois par la police *municipale* pour infidélité sur les poids et mesures, commettraient de nouveau le même délit, seront condamnés par la police *correctionnelle* à la confiscation des marchandises fausses, ainsi que des faux poids et mesures, lesquels seront brisés: à une amende qui ne pourra excéder 1,000 livres et à un emprisonnement qui ne pourra excéder une année. Tout jugement à la suite des délits mentionnés en présent article sera imprimé et affiché: à la seconde récidive ils seront poursuivis *criminellement* et condamnés aux peines portées par le code pénal. (tit. 2. art. 40.)

2) Deze Code handelde alleen over „misdaden.”

Dat de Code Merlin, van 3 Brum. an IV (25 Oct. 1795) de wanbedrijven eerst regelde, moet misschien in samenhang beschouwd worden met de instelling van de fransche jurij in 1791, (in navolging van Engeland en Amerika,) die kennis moest nemen van de misdaden: 't was toen natuurlijk noodig die eerst in een wet te behandelen en alles daaromtrent te regelen.

Van dezen „Code Merlin” of „Code des délits et des peines, du 3 Brum. an IV” zegt Nijpels (Théorie du Code Pénal: Tome III. pag. LXVII N°. 650) het volgende: le

heel met de oude tradities en huldigde een geheel nieuw systeem. In dezen Code nu was de *récidive* een algemeen beginsel: zij veranderde of verzwaarde de straf die tegen de misdaad bedreigd was, niet: nadat de *récidivist* echter zijn straf ondergaan had, was hem het harde lot beschoren zijn geheele verdere leven door te moeten brengen op de plaats die bestemd zou worden voor de gedeporteerden. Van Hoorebeeke zegt¹⁾: „*Sous le code du 25 Sept 1791, le récidiviste était réputé tellement dangereux, qu'après l'expiration de sa peine, il était déporté hors du territoire du royaume.*”

Indien echter de eerste of tweede straf „*dégradation civique*” of „*carcan*” was, werd de deportatie veranderd in twee jaren detentie.²⁾

code malgre son titre, n'est véritablement qu'un code de procédure. Il comprend à la fois la procédure criminelle, correctionnelle et de police. De nombreux décrets avaient été rendus depuis 1791, pour modifier ou compléter les lois de l'assemblée constituante; c'est pour faire cesser le désordre législatif résultant de cet état de choses que fut rédigé le code de l'an IV, par Merlin. Le projet, sauf quelques modifications de détail, fut adopté en une séance par la convention, au moment où elle allait se dissoudre.

1) T. a. p. bldz. 80.

2) Zoo de tweede misdaad van zelf eene zwaardere straf

Een meer willekeurige wijze van straffen is wel niet te denken. De wet lette er in het geheel niet op, of de tweede straf grooter of kleiner was dan de eerste: 't stond vast, 't lot van ieder *récidivist* was „deportatie voor zijn geheele leven.” Daar echter nooit een plaats aangegeven is waar zij hun straf ondergaan zouden, is de wet niet tot uitvoering gekomen.

De wet van 23 Floréal an X verving de deportatie door het brandmerk in elk geval van *récidive*.

Art. 1 dier wet luidde: *Tout individu qui aura été repris de justice pour un crime qualifié tel par les lois actuellement subsistantes, et qui sera convaincu d'avoir, postérieurement à sa première condamnation, commis un second crime emportant peine afflictive, sera condamné à la peine prononcée par la loi contre ledit crime, et en outre, à être flétri publiquement, sur l'épaule gauche, de la lettre R.*

In het rapport van Leroy ¹⁾ aan de Assemblée

dan deportatie beliep, werd natuurlijk die zwaardere straf toegepast.

1) Loaré etc. — Tome XXIX. pag. 57.

générale, vinden wij met de volgende woorden het gebruik van het brandmerk verdedigd en aanbevolen: „Une surveillance plus active contiendra dans les bagnes les individus qu'ils renferment *Ils redouteront la flétrissure qui les attend s'ils persistent dans leur perversité.* Les faussaires et les contrefacteurs de la monnaie, classe d'hommes plus instruite, moins faite pour le crime que repousse une éducation soignée, *effrayés par la flétrissure de la marque,* renonceront à leurs projets criminels.”

Zoo ook: „Les hommes ne sont pas toujours livrés à leurs penchans vicieux, à l'effervescence de leurs passions. *Espérons, qu'arrêtés par la crainte d'une flétrissure ineffaçable,* ils reviendront à des sentimens honnêtes” Alsof zij door de vrees voor het brandmerk van hunne kwade neigingen terug zouden komen, en betere gevoelens hen zouden bezielen!

Jaubert, in zijne rede aan het Corps Législatif, beval het brandmerk uit een geheel ander oogpunt aan. Deed Leroy zulks als middel om den delinquent van een hervallen in misdrijf af te schrikken, Jaubert meende dat het noodig was, om hem daardoor ten allen tijde te kunnen

herkennen. In de volgende ongevoelige bewoordingen deelde hij zijn gevoel mede: ¹⁾ „La multiplicité des évactions des condamnés, jointe à la difficulté de les reconnaître, a inondé la France d'hommes immoraux et atroces. Il est donc nécessaire que le législateur prenne de grands moyens envers les individus qui se seront souillés par plusieurs crimes.

Il importe surtout qu'à tout instant leur identité puisse être constatée.

C'est dans cet objet que le projet substitue la flétrissure de la marque à la déportation."

Niettegenstaande hare onbillijkheid en noodelooze wreedheid, vigeerde deze wet tot aan de invoering van den Code Pénal van 1810.

§ 10. Code Pénal van 1810. „Le Code Pénal Français de 1810 est incontestablement un des plus importants monuments de droit pénal de notre temps" aldus schrijft Nypels in het „avant propos des lois françaises".

Iets later zegt hij echter, dat de Code van

1) Locré etc. — Tome XXIX. pag. 61.

1810 ook naast zijne uitmuntende hoedanigheden „des vices trop réels” in zich bevat.

De wijze waarop de *récidive* dan ook in dezen Code geregeld is, kan dunkt mij geen aanspraak maken op naauwkeurigheid en deugdelijkheid: ten minste als men de artikelen 56, 57 en 58 naauwkeurig onderzoekt, en daarbij bedenkt dat bijna in alle landen waar deze Code gold, die artikelen afgeschaft en door andere vervangen zijn, kan men met eenige zekerheid zulk een oordeel vellen.¹⁾

De Artikelen nu waarin de leer der *récidive* vervat is, zijn Art.: 56, 57 en 58. Art. 200 noemt in een speciaal geval de straf op bij tweede *récidive*. Art. 483 eindelijk regelt de *récidive* bij politieovertredingen.

De inhoud dier artikelen is als volgt:

Art. 56. Quiconque, ayant été condamné pour crime, aura commis un second crime emportant la dégradation civique, sera condamné à la peine du carcan;

Si le second crime emporte la peine du carcan

1) In Frankrijk zelve is er door de Wet van 1832 groote verandering in gekomen. De Wet van 1854 veranderde in Nederland het fransche stelsel geheel.

ou le banissement, il sera condamné à la peine de la réclusion;

Si le second crime entraîne la peine de la réclusion, il sera condamné à la peine des travaux forcés à temps et à la marque;

Si le second crime entraîne la peine des travaux forcés à temps ou la déportation, il sera condamné à la peine des travaux forcés à perpétuité;

Si le second crime entraîne la peine des travaux forcés à perpétuité, il sera condamné à la peine de mort.

Art. 57. Quiconque, ayant été condamné pour un crime, aura commis un délit de nature à être puni correctionnellement, sera condamné au maximum de la peine portée par la loi, et cette peine pourra être élevée jusqu'au double ¹⁾).

Art. 58. Les coupables condamnés correctionnellement à un emprisonnement de plus d'une année, seront aussi, en cas de nouveau délit, condamnés au maximum de la peine portée par la loi, et cette peine pourra être élevée jusqu'au

1) Het geval dat er „crime” na „délit” plaats grijpt is verzwegen: de reden hiervoor wordt niet opgegeven.

double: ils seront de plus mis sous la surveillance spéciale du Gouvernement pendant au moins cinq années, et dix ans au plus.

Art. 200. En cas de nouvelles contraventions de l'espèce exprimée en l'article précédent ¹⁾, le ministre du culte qui les aura commises, sera puni, savoir:

Pour la première récidive, d'un emprisonnement de deux à cinq ans;

Et pour la seconde, de la déportation.

Art. 483. Il y a récidive dans tous les cas prévus par le présent livre ²⁾, lorsqu'il a été rendu contre le contrevenant, dans les douze mois précédens, un premier jugement pour contravention de police commise dans le ressort du même tribunal.

Dit nu is alles wat de Code van 1810 over de récidive zegt. Résumeert men het stelsel bij ge-

1) Dat Art. zegt: „Alle geestelijke of kerkleeraar van eenig Godsdienst-genootschap die tot het bedienen der godsdienstige plechtigheden van een huwelijk overgaat zonder dat hem behoorlijk gebleken is van een huwelijks-akte, vooraf bij de ambtenaar van den burgerlijken stand aangegaan, zal voor de eerste reize met een geldboete van zestien tot honderd franken gestraft worden.”

2) Livre IV. Contraventions de police et peines.*

noemde artikelen aangenomen, dan zien wij dat het hierop neerkomt:

1°. De strafverzwaring is voor den rechter verplichtend:

2°. Art. 56 beveelt den rechter in eene hoogere strafsoort over te gaan: de artt. 57 en 58 schrijven hem voor het maximum van de straf door de wet voorgeschreven op te leggen, en geven hem de bevoegdheid de straf zelfs te verdubbelen:

3°. De verjaring der *récidive* alleen aangenomen bij politieovertredingen.

De artt. 56—58 zijn niet dan na eenen warmen strijd aangenomen. Tot viermaal toe zijn zij in den Conseil d'Etat anders geredigeerd: daarna diende de Commissie uit het Corps Législatif een voorstel in, dat weder tot eene andere redactie van art. 56 strekte ¹⁾.

De breedvoerige redactie nu die de commissie voorstelde kwam hoofdzakelijk hierop neêr, dat zij nog eenige straffen in art. 56 opgenomen wilde zien, die tusschen de reeds ondergane straf en de onmiddellijk hoogere zouden komen, welke straffen dan in de meeste gevallen bestaan

1) Loaré etc. — Tome XXIX. pag. 142.

zouden in eene verlenging van de straf die reeds ondergaan was, wanneer die slechts tijdelijk was geweest.

Het voorstel werd echter verworpen, 't geen niet te verwonderen was, daar het geheel zonder eenigen samenhang was, en het eene verwarring en combinatie van verschillende systemen daastelde.

De toelichting der artikels 56—58, door Treilhard als Orateur du Gouvernement bij de indiening van het Ontwerp aan het Wetgevend Lichaam, is zeer onvolledig voor zooveel betreft de daarbij aangenomen beginselen. Met de volgende woorden verklaarde hij de gedachte die aan de bepalingen, de *récidive* betreffende, ten grondslag lag: „Un premier crime ne suppose pas toujours nécessairement l'entière dépravation de celui qui s'en est rendu coupable; mais la *récidive* annonce des habitudes vicieuses et un fonds de perversité, ou au moins de faiblesse non moins dangereuse pour le corps social que la perversité.

Un second crime doit donc être réprimé avec plus de sévérité que le premier.

L'Assemblée constituante n'a établi contre le

second crime que la peine prononcée par la loi, sans distinction de la récidive; mais elle a voulu qu'après la peine subie, les condamnés pour récidive fussent déportés; disposition qui ne nous paraît conforme aux règles d'une justice exacte, puisqu'elle ne fait aucune différence entre celui dont le second crime entraîne la peine de la réclusion, et celui dont le second crime emporte la peine de vingt-quatre années de fers, la plus grave du Code de 1791 après celle de mort.

Il nous a paru convenable de chercher une autre règle plus compatible avec les proportions qui doivent exister entre les peines et les crimes; elle se présente naturellement: c'est d'appliquer au crime, en cas de récidive, la peine immédiatement supérieure à celle qui devrait être infligée au coupable, s'il était condamné pour la première fois¹⁾.

Zooals wij zien geeft Treilhard geen enkelen grond op, waarop het aangenomen systeem van strafverzwaring gebaseerd is

Het rapport van Dhaubersart²⁾ aan het Wet-

1) Loéré etc. — Tome XXIX. pag. 209.

2) Loéré etc. — Tome XXIX. pag. 228.

gevend Lichaam geeft geen meerder licht. Te vergeefs zou men daarin zoeken naar de redenen die de verzwaring der strafsoort rechtvaardigen, of geleid hebben tot het aannemen van een verschillend stelsel in de verschillende gevallen.

Terwijl toch in art. 56 de strafverhooging wordt gezocht in overgang tot eene zwaardere strafsoort, wordt zij in art. 57 gezocht in verplichte oplegging van het maximum met facultatieve verdubbeling, terwijl art. 58 haar zoekt in de verplichte oplegging van het maximum met facultatieve verdubbeling en verplichte stelling onder het bijzonder toezicht der hooge regeering.

Wij zien alzoo in art. 56 een geheel ander stelsel ontwikkeld als in de artt. 57 en 58. Van waar nu die inconsequentie? In het „exposé de motifs” worden er geene gronden voor aangevoerd.

Vond de wetgever het in art. 56 ontwikkelde principe het eenige goede, van waar dan die verandering van strafverzwaring in de artt. 57 en 58, welke weêr een geheel ander stelsel huldigen?

Art. 56 schrijft het opklimmen tot eene hoogere

strafsoort voor: een stelsel dat door bijna alle strafrechtsleeraars afgekeurd wordt ¹⁾).

Vroeger reeds haalde ik de woorden van Feuerbach ²⁾ aan, die alleen een overgaan in eene hoogere strafsoort rechtvaardigde als „die Strafe gegen den Rückfälligen nicht hinreichend zugemessen werden kann.“ Ook Rossi, zagen wij, kante zich zeer tegen zulk een systeem aan ³⁾), evenals Nypels en zoovele anderen. Ik herhaal hier 't geen ik vroeger heb trachten aan te toonen, dat het overgaan in eene hoogere strafsoort niet te rechtvaardigen is ⁴⁾).

De artt. 57 en 58 daarentegen bevatten geheel andere voorschriften. Hier vinden wij geen verplichting om in eene hoogere strafsoort over te gaan, maar wel om het maximum der bedreigde straf toe te passen.

Echter niet alleen in de wijze van strafverzwaring verschilt art. 56 van de artt. 57 en 58.

1) Er zijn nogtans vele wetboeken waarin hetzelfde aangenomen werd, b. v. Oldenburg: Wetb. 1814. Art. 117 en 120. All. 3. Wurtemberg: Ontw. 1835. Hannovers Wetboek: 1840. Art. 115. etc. etc.

2) Zie Diss. bldz. 41.

3) Zie Diss. bldz. 40.

4) Zie Diss. bldz. 38 en volg.

In art. 56 toch is de door den rechter op te leggen strafverzwaring zuiver obligatoir: er wordt hem in 't geheel geen vrijheid gelaten de straf eenigszins te verzachten, zelfs niet daar, waar de omstandigheden waaronder de *récidivist* misdeed, zulks dringend gebieden.

In de artt. 57 en 58 echter zien wij als 't ware twee systemen gehuldigd. Eensdeels is de verzwaring der straf hier voor den rechter verplichtend, eensdeels facultatief. Hij *moet* het maximum der bedreigde straf toepassen, maar hij *kan* ook met het dubbel treffen.

In art. 200 is het nog sterker: daar wordt den rechter zelfs bij *tweede* *récidive* (trouwens het eenigste voorbeeld in den geheelen Code Pénal) voorgeschreven, hoe den schuldigen geestelijke de kracht der wet te doen gevoelen.¹⁾

Het stelsel der verplichte strafverzwaring bij *récidive* is algemeen afgekeurd.

1) In de volgende Wetboeken vindt men artikels, welke buiten de algemeene bepalingen betreffende de *récidive*, haar nog in afzonderlijke wetsartikels regelen. Brunswijk: Wetboek. 1840. § § 214. N°. 4. 216. N°. 2. B. 222. N°. 1 en 284. Baden: Wetboek. 1845. § § 255. N°. 2. 384. 639 en 647. Nassau: Wetboek. 1849. Artt. 240. 366. 377. 390 en 443. Pruissen: Wetboek. 1851. § § 218 en 240. etc. etc.

Er wordt immers absoluut geen acht op geslagen of de omstandigheden waaronder er misdreven is, verzwarende of voor den récidivist verzachtende zijn: de wet gebiedt zonder onderscheid verzwaring van straf. Ik heb vroeger ¹⁾ echter reeds getracht het onbillijke en onrechtvaardige er van aan te toonen, zoodat ik het nu met stilzwijgen voorbij ga.

In art. 483 eindelijk zijn twee voorwaarden gesteld zonder welke er geen récidive (bij politie-overtredingen) zijn zal. Primo moet de eerste veroordeeling tegen den overtreder binnen de laatstvorige twaalf maanden hebben plaats gehad, en secundo binnen de onderhoorigheid van hetzelfde gerecht. Waarom nu deze vereischten alleen bij politieovertreding gesteld zijn, blijkt niet uit het „Rapport fait au Corps Législatif dans la séance du 20 février 1810, par M. Nougarede, baron de Fayet, en présentant le voeu d'adoption émis par la commission législative sur le Livre IV du Code Pénal.” Het artikel schijnt tot geen gedachtenwisseling aanleiding gegeven te hebben, wij lezen ten minste bij Locré: „Cet

1) Zie Diss. bldz. 41 en volg.

article n'a donné lieu à aucune observation." 1)
 Het ware te wenschen geweest, dat men het
 verjarings-systeem niet alleen bij politieovertre-
 dingen had toegepast, maar het ook in de artt.
 56 - 58 aangenomen had, daar er zoovele goede
 en billijke gronden voor aan te voeren zijn. 2)

De reden dat de verjaring tot de politieover-
 tredingen beperkt is, moet gezocht worden in
 de zucht om af te schrikken. Mijns inziens moest
 de Wetgever, die hier het voorrecht der verja-
 ring aan den overtreder schenkt zoo hij zich
 gedurende dien tijd aan geen nieuwe overtre-
 dingen schuldig heeft gemaakt, des te meer dit
 voorrecht toekennen aan den misdadiger die zich
 gedurende een bepaald tijdsverloop heeft onthou-
 den van het plegen van nieuwe misdaden en wan-
 bedrijven. Want dit is zeker, dat hoe grooter
 het voordeel hetgeen de misdadiger hoopt te ver-
 krijgen indien zijn voorgenomen plan hem ge-
 lukt, en hoe sterker de drijfveeren die er hem
 toe aanzetten, des te meer zelfbeheersching er

1) Tome XXXI. pag. 212.

2) Zie Diss. bldz. 21 en volg.

vereischt wordt, en des te grooter de gaaf der onthouding is.

Wij zien in de hierboven behandelde artikels, dat de Wetgever veroordeeling wegens misdrijf voldoende vindt om bij herhaling daarvan eene verzwarende omstandigheid daar te stellen. Hij achtte het niet noodig, dat de delinquent zijn straf geheel of gedeeltelijk ondergaan moest hebben, in tegenstelling met vele Duitsche strafwetboeken ¹⁾, die dit anders meenden te moeten regelen: daar ik echter vroeger reeds deze quaestie besproken heb ²⁾, kan ik haar nu verder laten rusten.

Hiermede meen ik genoeg gezegd te hebben over de artikelen van den Code Pénal van 1810, die de bepalingen, de *récidive* betreffende, in zich bevatten.

1) Het Wurtembergsche Wetboek: Art. 124. Het Badensche Wetboek van 1854. § 184: N°. 1. Evenzoo het Ontwerp van 1839: § 163. N°. 1. etc.

2) Zie over deze vraag Diss. bldz. 13 en volg.

DERDE HOOFDSTUK.

Regeling van het leerstuk der *Récidive* in het Oud-Nederlandsche recht en in de Wet van 1854.

§ 11. In het Oud-Nederlandsche recht was over het algemeen de *récidive* geregeld als in het oudste Fransche recht. Men volgde in hoofdzaak de regels van het Romeinsche recht zoodanig als ze in de praktijk waren doorgedrongen, en in enkele gezaghebbende geschriften nader ontwikkeld.

Daarnaast bestonden echter tal van lokale of gewestelijke Costumen, Keuren of Ordonnantiën, die allen gelijken geest ademen.¹⁾ Vooral in

1) Met opzet citeer ik hier niet de *Constitutio Criminalis Carolina*, het beroemde Wetboek van Johann, Vrijheer von Schwarzenberg (in 1507 ontworpen en na vele veranderingen

geval van diefstal werd de *récidive* zeer zwaar gestraft.

Slaat men b. v. het Groot Utrechts Placaetboek¹⁾ op, dan lezen wij onder Titel X (Behelzende de Costuymen, Usantiën, en Privilegiën der stad Utrecht, begrepen in de Ordonnantiën op de Administratie van Politie en Justitie, en in de Costuymen van den Hertog van Alba; mitsgaders uyt de oude Stads Boeken getrokken) de volgende verordening:

XXXIX Ordinarie Punitiën der Stad van Utrecht van Diefte.

ondergaan te hebben in 1532 te Regensburg afgekondigd) omdat er zooveel getwist is over het gezag dier Constitutie hier te lande. Pestel ontkent het geheel, evenals Kemper (Crimineel Wetboek voor het koninkrijk Holland, bldz. 160 en volgende). Hij zegt dat er geen enkel bewijs is dat zij ooit bij ons aangenomen of gepromulgeerd is. Verder zegt hij dat Karel V haar niet gaf als Graaf of Heer der Nederlanden, maar als Keizer. Hiertegen heeft men aangevoerd dat ons land toen tot het Duitsche Rijk en de Bourgondische Kreits behoorde, en dus als van zelf aan de Carolina gehoorzamen moest. Kemper echter antwoordt hier weder op „dat dit land als in leen aan den Graaf behoorende, ook alleen zijne en niet des Keizers wetgevende macht te erkennen had, daar de aanneming van het tegenovergesteld gevoelen ons tot onoverkomelijke zwaarigheden voeren zoude.”

1) Deel III. Boek I. bldz. 362.

I.

Om die *eerste* kleyn simpel diefte, en zal men den dief niet hangen, maar zal geslagen werden met roeden.

II.

Om die *tweede* simpel kleyn diefte zal insgelycx geslagen werden met roeden, ende zijn oore gekort.

III.

Ende om die *derde* zal hij hangen sonder swaricheyt, ten ware dat om zijne groote jonckheyt, of andere merkelyke sake, den Gerechte anders dochte.

In het „Groot Placaet-Boek-Inhoudende de Placaten ende Ordonnantiën van de Hoogh-Mog: Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden ende van de Ed: Groot Mog: Heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, mitsgaders van de Ed: Mog: Heeren Staten van Zeelandt,” vinden wij het volgende: ¹⁾

2. Placaet, van de Staten van Zeelandt, Tegens 't wech-halen en stelen van Gaerden, Rijs, Staec-

1) Deel II. Boek IV. bldz. 471.

ken, Schorresteen en Sant van de Dycken, Stranden en Zee-wercken, etc. In date den 27 November 1654.

Ende soo wie eenich Rijs, Staecken of Gaerden van de Hoofden, Dycken of andere Zeewercken wech haelt, sal voor de eerste reyse vervallen in de boete van zes guldens: voor de tweede reyse van vijftien guldens: ende voor de derde reyse boven de boete van vijf en twintigh guldens op pene van arbitrale correctie naar gelegentheit van saeken.

Als bewijs hoe streng men vroeger het stelen van paarden en het afsnijden hunner staarten strafte, diene het volgende:¹⁾

III. Placaat, als vooren, tegen het steelen van Paarden, afsnijden, en koopen van derzelver staarten, op nieuw gearresteert, ende geamplieert, in dato den 12 October MDCCXVII.

De Staten van den Lande van Utrecht, door zeer sware klachten in ervaringe zijnde gekomen, dat, niettegenstaande de ernstige ordres ende poenaliteyten desen aangaande gestatueert, mits-

1) Groot Utrechts Placaet-Boek. Deel I. Titel XXXVI. bldz. 723.

gaders de severiteyt van de beschreven rechten, veele boosaardige ende moetwillige menschen haar verstout ende onderwonden hebben, des nachts ende op andere ongelegen tijden, de paarden uyt de weyden te steelen en derzelver wettige eygenaars door seer snoode pracktijken daar van te beroven, dat ook andere quaadaardige ende baatsoekende personen de paarden, in de weyden gaande, van haare staarten komen te ontbloten, ende het hair daar van af te snijden, daar door dezelve seer worde geschonden, ende van haar zieraad berooft, streckende tot merkelijke groote schade van de eygenaars van dien. Soo is het, dat, om daar tegen rigoureuselyk ende na behooren te voorsien, wy goedgevonden hebben ende verstaan, allen ende een ygelijk, wie hij ook mogte wezen, wel scherpelyk te interdiceren ende te verbieden, eenig paard, ofte paarden uyt de weyden, of andersints te steelen, ende de eygenaars daar van te beroven op poene dat de contraventeurs deswegen met de dood sullen worden gestraft: gelijk wy mede allen ende een ygelijk wel ernstelyk interdiceren ende verbieden, eenig paard, ofte paarden de staarten af te snijden, of eenig ander ongemack ende verderf toe

te brengen of te beschadigen, op poene dat de contraventeurs, die daar op betrapt, of achterhaalt worden, voor de *eerste maal* publicq zullen worden geschavotteert, strengelijk gegeesselt ende gebrandmerckt, midsgaders voor den tijd van twaalf jaren int 't Tuchthuis gebannen; ende voor de *tweede maal* met de koorde gestraft, dat 'er de dood na volgt.

Interdicerende verders scherpelijk allen ende een ygelijk, eenig hair van paardestaarten daar het leven niet aan is, te kopen, of te verkopen, op poene van als heelders ende medeplichtigen van den diefstal gestraft te worden met de straffen hiervoor gestatueert.

De medeplichtige en heler zijn hier alzoo even goed als de steler.

De omwenteling van 1795 leidde ook ten onzent tot de zoo noodige hervorming, unificatie en codificatie van het strafrecht. Het duurde echter geruimen tijd, voor dat men daarin slaagde.

Den 28sten September 1798 benoemde het Uitvoerend Bewind eene Commissie die belast zoude zijn met de uitvoering van art. 28 der Staatsregeling van 1798, welk artikel luidde: „Er zal een wetboek gemaakt worden, zoowel van Burger-

lijke, als Lijfstraffelijke Wetten, te gelijk met de wijze van Rechtsvordering, op gronden, door de Staatsregeling verzekerd, en algemeen voor de gansche republiek."

In eene vergadering van 16 November 1798, werden de werkzaamheden nader geregeld, waarin de Heeren De Beveren, Kreet, Donker Curtius, In de Betouw en Elout het ontwerpen van het Lijfstraffelijk Wetboek op zich namen.

Op den 3^{den} October 1804 werd het ontwerp aan het Staatsbewind aangeboden, tegelijk met eene voorafgaande algemeene inleiding over het Recht in het algemeen, en een achteraan gevoegd ontwerp van Wetten omtrent het bewijs, als welke beide onderwerpen door de Commissie geoordeeld werden ook tot het lijfstraffelijk recht in eene onmiddellijke betrekking te staan.¹⁾

1) Kemper, t. a. p. bldz. 102.

In de „Wet voor het Lager Schoolwezen en Onderwijs in de Bataafsche Republiek" den 3^{den} April 1806 door den Raadpensionaris R. J. Schimmelpenninck uitgevaardigd, wordt ook eene bepaling gevonden, de récidive betreffende. Wij lezen in art. 14 dier Wet, dat de Onderwijzers, die zonder vergunning van het Departementaal, Landschaps- of Gemeente-Bestuur eene Lagere School oprichten onder welken naam ook, of die eenig Lager Onderwijs geven binnen de Ba-

Na vele langdurige en vruchteloze beraadslagingen in het jaar 1807 in den Staatsraad gevoerd, benoemde Koning Lodewijk bij Decreet van den 18^{den} November 1807 eene nieuwe Commissie, bestaande uit de Heeren Mr. J. E. Reuvens, Mr. C. T. Elout, en Mr. P. van Musschenbroek, tot herziening en bewerking van het Crimineel Wetboek.

Den 31sten December 1808 volgde het besluit des Konings waarbij het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland gearresteerd werd, waarop het den 1sten Februari 1809 in werking trad.

Het beginsel nu dezer Wet is uitgedrukt in de woorden van den Staatsraad van Gennep: „In de toepassing der straffen is bij het onderwerp acht genomen op de meer of min verzwarende omstandigheden der misdaden; deze zijn, waar het doenlijk was, uitgedrukt, en de straffen daar

taafsche Republiek, zonder de vereischten daarvoor vastgesteld te bezitten, voor de *eerste maal* dat zij zich verstouten tegen deze voorschriften te handelen, de somma van vijftig Guldens zullen verbeuren, voor de *tweede maal* honderd Guldens, en voor de *derde maal* hun de inwoning binnen de plaats zal worden ontzegd, voor den tijd van zes jaren. Deze Wet heeft gevigteerd tot de afkondiging van de Wet op het Lager Onderwijs (20 Aug. 1857. Staatsbl. N°. 103).

na onderscheiden, en, waar dit niet doenlijk was, is gezorgd genoegzame ruimte aan de rechters over te laten.

Eene algemeene bepaling omtrent *récidive* vindt men in het Wetboek niet; het noemt echter vier gevallen op, waarbij de straf voor den *récidivist* bepaald wordt.

Men vindt die gevallen in de artikelen 185, 231, 232 en 271 met name genoemd

Art. 185. Die, na eenmaal over brandstichting, het bederven der bluschgereedschappen of wegens brandbrieven of teekenen, gestraft te zijn, zich daarna weder aan dezelfde of aan andere dezer genoemde misdaden schuldig maken, zullen gestraft worden met geeseling en langdurige gevangenis en bannissement voor altijd uit het Koninkrijk, zoo hunne nieuwe misdaden zelve geene zwaarder straffe vereischen.

Art. 231. Die, na eenmaal over eenige misdrijven, hier voren in dezen titel (titel XV van diefstal en roof) omschreven, met mindere straf dan die van het schavot gestraft te zijn, zich andermaal aan dezelfde of eenige andere, tot hier toe in dezen titel genoemd, schuldig maken, zullen, naar de omstandigheden, gestraft worden

met schavotstraf, gevangenis, niet te bovengaande den tijd van tien jaren, bannissement uit het Koningrijk, of ander, tenzij hunne nieuwe misdaden zelve eenige zwaardere straffen vereischen.

Art. 232. Die reeds eenmaal over eenige misdrijven, hier voren in dezen titel omschreven, op het schavot gestraft zijnde, zich andermaal aan dezelfde of eenige andere, tot hier toe in dezen titel genoemd, schuldig maken, zullen gestraft worden met geeseling, brandmerk, gevangenis voor twintig jaren, en altoosdurend bannissement uit het Koningrijk, tenzij hunne nieuwe misdaden zelve de doodstraf vereischen.

Art. 271 eindelijk handelde over herhaling van bedrog: de bepalingen waren dezelfde als die in art. 231, met dit onderscheid echter, dat de gevangenisstraf den tijd van zes jaren niet te boven mocht gaan.

Het antwoord op de vraag, hoe de rechters nu in alle de overige gevallen te handelen hebben, wordt ons gegeven door art. 61 van het Wetboek 't geen bepaalt, dat voor zoo verre bij dit Wetboek aan de rechters eenige ruimte in het kiezen of bepalen der straf is overgelaten,

zij, behalve den aard en de omstandigheden der gepleegde misdaad of overtreding, ook den ouderdom, de kunne, de lichamelijke gesteldheid en den uiterlijken stand van den beschuldigde in acht zullen nemen, en hunne keuze en bepaling daarnaar in te richten hebben.

Lang heeft dit Wetboek niet bestaan: ons land werd bij het machtige Frankrijk ingelijfd, en het Crimineel Wetboek moest plaats maken voor den Code Pénal, den 1sten Maart 1811 hier te lande afgekondigd.

Na de afschudding van het Fransche juk, beproefde Willem I in 1814 een nieuw strafwetboek te doen ontwerpen, waartoe hij eene Commissie benoemde die zich hiermede belasten zoude. Deze Commissie leverde reeds in den aanvang van 1815 een ontwerp, dat echter na de Vereeniging met België weder aan eene herziening werd onderworpen. Zoo vele waren echter de aanmerkingen en afkeuringen waarmede het Ontwerp ontvangen werd, toen het in 1827 eerst aan de Kamers medegedeeld werd, dat de regeering het raadzaam achtte het niet in behandeling te doen nemen.

Toen in 1838 Nederland een eigen nationaal

recht ontving, was de Code Pénal het eenigste der Fransche Wetboeken dat bleef bestaan. In 1839 echter werd het eerste, algemeene deel van een nieuw Ontwerp Strafwetboek ingediend, waarvan de laatste drie artikelen ¹⁾ over her-

1) De inhoud van die artt. is als volgt:

Art. 72. Indien iemand, na reeds te voren tot eene ont-eerende straf of tot gevangenisstraf voor den tijd van meer dan een jaar veroordeeld te zijn geweest, andermaal wegens misdaad of wanbedrijf wordt vervolgd, zal die vroegere veroordeeling als eene verzwarende omstandigheid worden aangemerkt, waarop de rechter bij de toepassing der strafwet acht zal moeten geven.

De rechter zal zelfs bevoegd zijn om naar mate de omstandigheden, indien tegen het tweede misdrijf dwangarbeid, tuchthuisstraf of bannissement of gevangenisstraf is bedreigd, die straffen te kunnen verdubbelen, mits niet hooger gaande dan tot het maximum dier straffen, zoodanig als dit bij artikel 21, 22, 23 en 29 is vastgesteld. Alles behoudens de bijzondere voorschriften omtrent de herhaling van dezelfde misdaad of hetzelfde wanbedrijf, voor bepaalde gevallen in het wetboek voorkomende.

Art. 73. Al wie, na reeds bevorens tot eene onteerende straf te zijn veroordeeld geweest, andermaal eene misdaad begaat, waartegen alleen de straf van eerloosverklaring, hetzij die al dan niet met geldboete gepaard gaat, bedreigd is, zal wegens die tweede misdaad met tuchthuisstraf voor den tijd van drie jaren, zonder tentoonstelling, gestraft worden.

Art. 74. Niettegenstaande de bepalingen in de beide voorgaande artikelen vervat, kan de rechter, indien de latere misdaad of het later wanbedrijf is gepleegd onder

haling van misdaden en wanbedrijven handelden. Het Fransche stelsel werd geheel verworpen, en de verzachtende omstandigheden werden aangenomen.

Het ontwerp werd aangenomen, tot wet verheven, doch niet ingevoerd. In 1843 diende de regeering wederom een ontwerp in, hetgeen wat de *récidive* betrof, met het wetboek van 1840 overeen kwam: het waren echter ijdele pogingen, even als in 1847, toen de regeering andermaal ontwerpen indiende, die wel in behandeling genomen werden, doch welke arbeid afgebroken werd door de gebeurtenissen in 1848.

Zoo kon de toestand echter niet blijven; verandering was dringend noodig, en in het jaar 1854 diende de regeering dan ook een ontwerp in, dat groote en gewichtige veranderingen van den Code Pénal in zich bevatte.

§ 12. Wet van 1854. De Minister van Justitie, op den 31sten Mei op de zitting van de Tweede

de verzachtende omstandigheden in art. 69 van dit wetboek vermeld, de bepalingen van dat artikel toepassen, daaromtrent echter behandelende met de meeste omzichtigheid.

Kamer der Staten Generaal de strekking van het Wetsontwerp aantonende, zeide: „Deze Wet heeft de strekking, den rechter in de gelegenheid te stellen om bij de toepassing der straf op misdaden, wanbedrijven en overtredingen de toerekenbaarheid behoorlijk te wegen, want, inderdaad, het gebeurt dikwerf, dat, zelfs bij de zwaarste misdaden, de toestand des beschuldigde zoodanig is, dat hij, die een menschelijk hart in zich omdraagt, de overtuiging verkrijgt: Neen, die daad is niet toerekenbaar in die mate gelijk de wet haar straft! In dien toestand leidt de beperkte verplichting des rechters tot straf-feloosheid. Naar deze wet zal geen rechter meer eene straf behoeven uit te spreken waartegen zijn zedelijk gevoel zich verzet.

Ziedaar, Mijne Heeren, de strekking van het geheele wetsontwerp: Geene wraakneming, zoo min mogelijk een onuitwischbaren vlek op den misdadiger werpen, en vrijheid voor den rechter om de al of niet toerekenbaarheid in aanmerking te nemen.”¹⁾

1) Bijblad 1853—1854. bldz. 1015 en 1016.

Zie ook Bijblad t. a. p. Eerste Kamer. bldz. 203.

Art. 11 van het Ontwerp, de bepalingen omtrent *récidive* in zich bevattende, luidde oorspronkelijk als volgt:

De artt. 56, 57 en 58 van het Wetboek van Strafrecht zijn afgeschaft.

Indien iemand, na reeds te voren tot eene criminele straf of tot gevangenisstraf voor den tijd van langer dan één jaar veroordeeld te zijn geweest, andermaal wegens misdaad of wanbedrijf te recht staat, stelt de vroegere veroordeeling eene verzwarende omstandigheid daar, waarop de rechter, behoudens de bepalingen van artt. 9 en 20¹⁾ dezer wet, bij de toepassing der straf acht moet slaan.

1) Art. 9 betreft het in aanmerking nemen van de verzachtende omstandigheden wegens jonge jaren, dwang, bevel, etc.

Art. 20 luidt: Het art. 463 van het Wetboek van Strafrecht kan worden toegepast ook dan wanneer de toegebrachte schade de 25 franks te boven gaat, of tegen het wanbedrijf, waartegen in het Strafwetboek slechts enkele geldboete is bedreigd.

Het is toepasselijk in de gevallen van artt. 5, 6, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18 en 19 dezer Wet.

Het is mede toepasselijk bij eerste of latere overtredingen van politie, in het Wetboek van Strafrecht voorzien, met die uitbreiding, dat de toepassing der daartegen bedreigde gevangenisstraf in geen geval meer verplichtend is.

De rechter is bevoegd de straf van verbanning, tuchthuis of gevangenis zelfs met een derde boven het maximum te verhoogen.

De heer Sander echter had eene bedenking tegen dit artikel, welke hij in de volgende bewoordingen uitte: „Bij de lezing van dit artikel was het mij niet duidelijk, hoe zou moeten gehandeld worden ten aanzien van iemand, die tot minder dan één jaar *cellulaire* gevangenisstraf is veroordeeld, of deze namelijk al dan niet als *récidivist* zou moeten beschouwd worden. Het artikel spreekt alleen van iemand, die òf tot eene criminele straf, òf tot gevangenisstraf van langer dan *één jaar* is veroordeeld. Deze bedenking is in het Voorloopig Verslag medegedeeld en daarop heeft de Regering in de Memorie van Beantwoording te kennen gegeven, dat dit naar haar inzien geene voorziening behoeft, omdat het dubbele van dien tijd de grondslag der berekening is, zoodat bijv. zes maanden *cellulaire* gevangenis, volgens de Wet van 1851, zou *gelijkstaan* met één jaar gewone gevangenisstraf. Ik meen dit laatste te moeten betwijfelen: mij althans komt het voor, dat zoodanige *gelijkstelling* uit de Wet van 1851 niet zoo stellig kan

worden afgeleid, dat daaromtrent geen twijfel mogelijk zou zijn. Ik vrees integendeel dat men later wel eens in onzekerheid zou kunnen verkeeren, hoe gehandeld moet worden met iemand, die tusschen zes maanden en een jaar cellulair is gestraft."

De heer Sander stelde daarom voor eene kleine verandering in het artikel te brengen en wel door achter de woorden „voor den tijd van langer dan één jaar” het volgende op te nemen: „of tot eenzame opsluiting voor den tijd van langer dan zes maanden.”

De Minister had geen bezwaar dit amendement over te nemen, mits daarin nog twee woorden werden opgenomen, de woorden „daarna gepleegd.”

Het was namelijk dat men nu niet wist, of het artikel ook sloeg op eene misdaad, die *vroeger* kon gepleegd zijn, een punt, waarin art. 208 van het Wetboek van Strafvordering voorziet. Hij geloofde alzoo, dat in dit amendement na het woord „wanbedrijf” dienden gesteld te worden de woorden „daarna gepleegd.”

Dit werd ook goedgekeurd, waarop het artikel werd aangenomen, aldus geconcipieerd:

De artt. 56, 57 en 58 van het Wetboek van Strafrecht zijn afgeschaft.

Indien iemand, na reeds te voren hetzij tot eene criminele straf, hetzij tot eene gevangenisstraf voor den tijd van langer dan één jaar, of tot eenzame opsluiting voor den tijd van langer dan zes maanden veroordeeld te zijn geweest, andermaal wegens misdaad of wanbedrijf, daarna gepleegd, te recht staat, stelt de vroegere veroordeeling eene verzwarende omstandigheid daar, waarop de rechter, behoudens de bepalingen van artt. 9 en 20 dezer wet, bij de toepassing der straf acht moet geven.

De rechter is bevoegd de straf van verbanning, tuchthuis of gevangenis zelfs met een derde boven het maximum te verhoogen ¹⁾.

Bij het lezen van het artikel valt al aanstonds duidelijk in het oog, welk een groot verschil er bestaat tusschen den inhoud hiervan en der artikelen 56, 57 en 58 van den Code Pénal van 1810.

Ongetwijfeld vloeit uit art. 11 de bevoegdheid

1) Het geheele Ontwerp werd den 29sten Juni 1854 tot Wet verheven.

voor den regter voort om eenen vroeger veroordeelde zwaarder te straffen, dan hem, die nooit in handen der justitie is geweest: van de *verplichting* echter om zwaarder te straffen is hij door dit artikel ontheven: hij kan nu na de „individuele kennismaking” met den delinquent ¹⁾, zich overtuigen van zijne grootere strafschuldigheid, en de straf daarnaar bepalen, zoodat hij niet meer gedwongen is zich slaafsch aan de gebiedende voorschriften van de wet te houden en straffen op te leggen die hij weet dat dikwijls niet verdiend zijn.

Eene groote verbetering boven den Code Pénal van 1810 mogen wij in art. 11 van de Wet van 1854 de bepaling noemen, dat de rechter in geen geval tot eene hoogere strafsoort opklimmen mag. De wetgever heeft door het maken van deze bepaling bewezen, dat hij zich het recht niet toekent van strafsoort te veranderen, waardoor hij het zedelijk verzwarende karakter der herhaling miskent ²⁾.

Dat deze veranderingen tevens ook groote ver-

1) Zie hierover: Diss. bldz. 43.

2) Zie von Baumhauer. t. a p. bldz. 561.

beteringen zijn, zal wel niet verder behoeven aangetoond te worden, te meer daar ik vroeger bij 't bespreken dezer quaesties, getracht heb zoo duidelijk mogelijk in 't licht te stellen, hoe de meest bekende schrijvers deze punten behandeld hebben, waarbij ik mijne bescheiden meening voegde ¹⁾).

Over de vraag „is veroordeeling wegens een vroeger gepleegd misdrijf genoeg om bij opvolgend misdrijf *récidive* daar te stellen, of moet de straf geheel of gedeeltelijk ondergaan zijn” hierover heb ik reeds vroeger gesproken ²⁾), zoodat ik ook dit met stilzwijgen kan voorbij gaan en hier slechts aanstip, dat art. 11 even als de bepalingen van den Code Pénal omtrent *récidive*, alleen van veroordeeling spreekt, dus dat er geen geheel of gedeeltelijk ondergaan der straf vereischt wordt.

Daar de wetgever van 1854 de bepalingen in den Code Pénal omtrent *récidive* bij politieovertredingen heeft laten bestaan, erkent hij feitelijk verschillende stelsels.

1) Zie Diss. bldz. 38 en volg.

2) Zie Diss. bldz. 13 en volg.

Art. 11 van de wet van 1854 b. v. stelt de strafverhooging niet verplichtend voor den rechter: de artt. 474, 478 en 482 C. P. doen dit wel degelijk.¹⁾

Art. 11 schrijft den rechter voor in dezelfde strafsoort te blijven: de drie hier boven aangehaalde artikelen laten hem vrij, hij *moet* geldboete opleggen, maar *mag* ook met gevangenisstraf treffen.²⁾

Art. 11 van de wet van 1854 eindelijk erkent geene verjaring van *récidive*: art. 483 C. P. daarentegen zegt: „herhaling van overtreding heeft plaats in alle de gevallen, bij dit Boek gemeld, wanneer tegen den overtreder, binnen de *laatstvorige twaalf maanden*, eene eerdere uitspraak gedaan is wegens politieovertredingen binnen de onderhoorigheid van hetzelfde gerecht gedaan.”

1) Deze artt. verhoogden de straf wegens *récidive* bij politieovertredingen van geldboete tot gevangenisstraf.

2) Tot 1854 *moest* de rechter in de drie genoemde artikelen in eene hoogere strafsoort overgaan: art. 20 van de wet van dat jaar echter, bepaalde dat de in den Code Pénal tegen politieovertredingen bedreigde gevangenisstraf *in geen geval* meer verplichtend was: de rechter kreeg dus vrijheid naar eigen goeddunken geldboete of gevangenisstraf te kiezen.

Van waar nu deze inconsequenties? Heeft de wetgever van 1854 het van te weinig gewicht gerekend, ook de bepalingen omtrent récidive bij politieovertredingen te veranderen en te verbeteren? Een antwoord op deze vraag kan niet gegeven worden. Onbegrijpelijk is het dat de zorg van den wetgever, eene zorg die zich over alles uit moet strekken, zich slechts bepaald heeft tot de misdaden en delicten: de bepalingen omtrent récidive bij politieovertredingen zijn daardoor in denzelfden treurigen toestand gebleven als waarin wij ze in 1811 ontvingen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Regeling van het leerstuk der Récidive in het
Ontwerp van een Wetboek van Strafrecht.

§ 13. Bij Koninklijk besluit van 28 September 1870, n°. 21, werd eene Staatscommissie ingesteld „voor de samenstelling van een Wetboek van Strafrecht.” Die Staatscommissie was in 1875 met haar werk gereed, en bood den Koning onder dagteekening van den 13^{den} Mei van datzelfde jaar een Ontwerp van een Wetboek van Strafrecht aan. Nadat de Commissie bij Koninklijk besluit van 18 April 1876, n°. 16 ontbonden was, diende de Minister H. J. Smidt in de maand Februari van het jaar 1879 een Ontwerp-Strafwetboek bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal in, waaraan het Ontwerp der Staatscommissie niet alleen ten grondslag lag, maar hetgeen

zooveel mogelijk woordelijk was gevolgd, even als de Memorie van Toelichting.¹⁾

Het Ontwerp volgt op het punt der *récidive* geheel andere beginselen, en in het vertrouwen dat het ons spoedig in het bezit van eene betere strafwetgeving zal stellen, komt een kort overzicht der bepalingen mij onmisbaar voor.

In de eerste plaats is bij het ontwerp de algemeene *récidive* verworpen.²⁾ Strafbare *récidive* is alleen aanwezig in geval van veroordeeling, hetzij wegens gelijke, hetzij wegens gelijksoortige misdrijven. Terwijl in tal van bepalingen herhaling van hetzelfde misdrijf met zwaarder straf is bedreigd, is de strafbare *récidive* bij herhaling van gelijksoortige misdrijven in eenen afzonderlijken titel van het tweede boek geregeld.

1) Zie Ontwerp van een Wetboek van Strafrecht met toelichting en bijlagen. Deel II. bldz. 81. 's Gravenhage. 1879.

2) In navolging van het Wetboek voor den Noord-Duitschen Bond, dat het stelsel der Wetboeken van Oostenrijk, Baden, Beijeren en Hamburg aangenomen had, waarbij de *récidive* als verzwarende omstandigheid in rekening gebracht werd van bijzondere in de wet genoemde misdrijven: de wetboeken van Pruissen, Saksen, Oldenburg, Brunswijk en Wurtemberg daarentegen beschouwden de *récidive* als een voor alle misdrijven geldenden grond van strafverhooging.

In een drietal bepalingen (art. 475—477) zijn de misdrijven, daarbij in aanmerking komende, in groote groepen verdeeld. De grond der verdeling wordt in de Memorie van Toelichting opgegeven.

De in artikel 475 vermelde misdrijven worden alle uit ongeoorloofd winstbejag of met bedriegelijk opzet gepleegd, zooals diefstal, verduistering, bedrog, valsheid, bankbreuk en dergelijke.

Art. 476 omvat misdrijven tegen het leven gericht of gepleegd, mishandelingen en in het algemeen daden van geweld tegen personen ondernomen, onder welke verschillende qualificatiën ook voorkomende

Art. 477 omvat de in verschillende titels verspreide strafbepalingen tegen belediging.

In al deze gevallen kan de rechter de gewone tegen het misdrijf bedreigde straf verhoogen. Hij is echter nimmer verplicht die strafverhooging toe te passen, maar behoort steeds te beoordeelen of zij noodig is.

Wat aangaat de bepalingen, de verjaring der récidive betreffende, verschilt het Ontwerp ook beduidend van onze nog vigeerende strafwetgeving.

De uitmuntende bepaling van art. 483 van den Code Pénal, waarbij herhaling van overtreding slechts dan eene verzwarende omstandigheid zal daargestellen, wanneer er nog geen bepaald tijdperk (12 maanden) verloop is tusschen eene vroegere veroordeeling wegens overtreding uitgesproken en eene latere, is in het ontwerp algemeen gemaakt, en wel zoo dat het tijdperk verschilt naar gelang er misdrijf of overtreding is, of het eerste vergrijp tegen de wet zwaarder of minder zwaar is.

Voor het stelsel dat het Ontwerp strafbare *récidive* bij herhaling van speciaal opgenoemde gevallen aanneemt en niet volgens algemeenen regel, hiervoor zegt de Memorie van Toelichting, pleiten overwegende gronden ¹⁾.

De rechter moet, bij het bepalen van het quantum der straf, op de objectieve en subjectieve omstandigheden waaronder het strafbare feit gepleegd is, op de daad en op den dader letten. Hij moet, zoo zegt zij verder, naauwkeurig nagaan welke rechten er geschonden zijn door de overtreding der strafwet: welk nadeel er door

1) Zie M. v. T. art. 54.

die overtreding toegebracht is. Verder heeft de rechter naauwkeurig te onderzoeken, welke de motieven zijn die den delinquent tot het plegen van het misdrijf geleid hebben, en hoe zijn vroeger levensgedrag was. Daar het Ontwerp nu den rechter niet gebiedend voorschrijft wegens *récidive* de straf te verhoogen, kan hij zich al deze vragen ter beantwoording voorleggen en het quantum der straf daarnaar inrichten.

De grenzen tusschen minimum en maximum zijn dan ook zoo ruim gesteld dat, ook wanneer al deze vragen in het nadeel van den delinquent beantwoord worden, het gewone maximum der straf in den regel voldoende is. Slechts bij enkele vergrijpen en categoriën van vergrijpen tegen de strafwet kan de *récidive* eene zoo misdadige gezindheid bij den dader of een zoo groot gevaar voor de openbare orde aan het licht brengen, dat het noodig is haar te doen gelden als een grond van verzwaring der straf zelfs boven het gewone maximum. Volgens het ontwerp is dit het geval bij eenige misdrijven tegen de openbare orde ¹⁾, tegen het openbaar gezag ²⁾ of

1) Art. 141.

2) Art. 191.

tegen de zeden ¹⁾: bij eenvoudige strooperij ²⁾ en bij inbreuken op het recht van toeëigening ³⁾: voorts bij al de misdrijven opgesomd in den laatsten titel van boek II en bij een aantal overtredingen ⁴⁾.

Die strafverzwaring nu boven het gewone maximum is niet voor alle de opgenoemde gevallen dezelfde.

Zoo geven b. v. de artikelen 475, 576 en 477 den rechter de bevoegdheid, wegens herhaling van gelijksoortige misdrijven, in deze artikelen speciaal genoemd, de bedreigde straf met een derde boven het maximum te verhoogen. De artikelen 341, 386 en 780 daarentegen, laten hem vrij het maximum zelfs te verdubbelen in geval van herhaling van een zelfde misdrijf, terwijl de artikelen 141 en 261 hem bovendien veroorlooven ook de bijkomende straf van ontzetting van de uitoefening van het beroep, waarin het misdrijf gepleegd is, uit te spreken.

Over de keus van de misdrijven en overtre-

1) Artt. 261, 272.

2) Art. 341.

3) Art. 386.

4) Artt. 480, 491, 492, 504, 509, 511, 526.

dingen, waarbij *récidive* als eene verzwarende omstandigheid moet gelden, zegt de Memorie van Toelichting, kan zeker verschil van gevoelen bestaan, maar dit verschil geldt alleen de toepassing van het beginsel dat in het ontwerp is gehuldigd. Art. 11 der wet van 1854 daarentegen gaat van een verkeerd beginsel uit, waar dit het bestaan der strafbare *récidive* uitsluitend afhankelijk stelt van den aard of de mate der vroeger opgelegde straf. Dit stelsel is eensdeels onrechtvaardig omdat het is gegrond op het onjuiste vermoeden dat iemand, na eene veroordeeling tot eene eenigzins ernstige straf, op nieuw eenig ander misdrijf, hoe verschillend dan ook van het vorige, plegende, door die herhaling zelve blijkt geeft van grootere verdorvenheid dan in het algemeen uit het tweede misdrijf op zich zelf blijkt; en anderdeels onvoldoende omdat het, door de verzwarende omstandigheid afhankelijk te stellen van zeker minimum van straf, geen rekening houdt met die misdrijven die, al worden zij dan ook minder zwaar gestraft in geval van herhaling, doorgaans het bewijs leveren van moedwillige volharding bij het kwaad. Men denke hier b. v. aan laster waartegen door art.

371 van den Code Pénal, in de meeste gevallen eene gevangenisstraf van niet langer dan zes maanden bedreigd wordt.

Wat de regeling omtrent de verjaring der récidive betreft, ook hierin heeft het Ontwerp het thans geldende Duitsche Rijkswetboek gevolgd: de verjaring wordt daarin algemeen aangenomen in alle gevallen van strafbare herhaling van misdrijf. ¹⁾

Het gaat niet aan, zoo luidt het in de Memorie van Toelichting, ²⁾ terwijl het recht tot uitvoering der straf door tijdsverloop vervalt, onbeperkt het gevolg dat eene vroegere veroordeeling uitoefent bij eene latere terechtstelling, te doen voortduren. Ook in die gevallen waarin herhaling van gelijke of gelijksoortige misdrijven moedwillige volharding bij het kwaad of grooter gevaar voor de maatschappelijke orde doet vermoeden, mag dit vermoeden alleen gelden binnen eenen zekeren tijd gedurende welken de indruk der vroegere veroordeeling of van de

1) §§ 244, 245, 250, n°. 5, 261, 264 van genoemd Rijkswetboek.

2) Bldz. 162.

uitvoering der straf geacht kan worden nog levendig te zijn.

De door het Ontwerp gestelde termijn is bij overtreding een of twee jaren, bij misdrijven van minder gewicht twee jaren,¹⁾ bij zwaardere misdrijven vijf jaren.²⁾ Bij deze laatste gaat hij, waar eene langdurige gevangenisstraf tegen het misdrijf is bedreigd en dikwijls wordt toegepast, eerst in of na het geheel of gedeeltelijk ondergaan dier straf of na hare geheele kwijtschelding; terwijl, in geval de straf noch geheel of ten deele is uitgevoerd, noch geheel is kwijtescholden, de verzwarende omstandigheid niet meer in aanmerking komt wanneer het recht tot uitvoering der vroegere straf is verjaard.³⁾

In alle andere gevallen gaat de termijn van verjaring der *récidive* in, den dag waarop de schuldige wegens het vroeger gepleegde strafbare feit *onherroepelijk*, dat is bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis, is veroordeeld.⁴⁾

1) Artt. 199, 261, 272, 341, 386.

2) Artt. 141, 475—477.

3) Artt. 475—477.

4) Sommige wetboeken zooals het Beiersche (Wetb. 1813), het Oldenburgsche (Wetb. 1814) etc. nemen geene verjaring

Uit het Advies van den Raad van State, geteekend den 26sten November 1878 zien wij, dat genoemd College zich wèl vereenigen kan, behoudens enkele opmerkingen, met hetgeen aan de leer der herhaling in het Ontwerp ten grondslag ligt ¹⁾.

De beschouwingen daaraan toegevoegd, hebben den Minister van Justitie H. J. Smidt er toe geleid alles wat op dat leerstuk betrekking heeft, nogmaals in zijn geheel te herzien, waarvan het gevolg is geweest, dat het in den door den Raad aangeduiden zin nog eenige wijzigingen ondergaan heeft ²⁾, waarop het in den hierboven gemelden vorm en inhoud tot ons kwam.

Dit nu zijn in korte trekken de bepalingen omtrent het leerstuk der *récidive*, zooals het Ontwerp ons die leert kennen. De afwijkingen dienaangaande van het recht dat ons thans beheerscht, zijn zeker belangrijk te noemen.

aan. Het Italiaansche (Wetb. 1859. Art. 125) sluit haar uitdrukkelijk uit, met de woorden: *les peines portées contre eux, qui sont en état de récidive, seront prononcées, nonobstant toute perscription, qui aurait pu courir en faveur du condamné.*

1) Advies: bldz. 413.

2) Zie Rapport aan den Koning door den Minister van Justitie. 's Gravenhage, den 14^{den} Februari 1879.

Al aanstonds springen ons groote verschilpunten in het oog. Het onbillijke beginsel toch, dat er altijd *récidive* zal zijn zoo de delinquent na reeds eene veroordeeling tot eene criminele of correctionele straf ten zijnen laste te hebben, andermaal wegens misdaad of wanbedrijf terecht staat, dus onverschillig of het tweede misdrijf van denzelfden of geheel anderen aard is als het eerste, is geheel vervallen. Het Ontwerp neemt alleen strafbare *récidive* bij gelijke en gelijksoortige misdrijven aan. Zoo als wij reeds zagen, spreekt het dit beginsel niet uit in eenen algemeen regelen, maar bepaalt telkens bij speciaal genoemde misdrijven dat, ingeval van herhaling, de rechter de vrijheid zal hebben de straf tot een derde boven het maximum te verhoogen.

Ook het beginsel der verjaring van de *récidive* is te recht aangenomen.

De belangrijkste en schoonste verbetering die het Ontwerp in het leerstuk aangebracht heeft, is mijns inziens, dat de strafverhooging in geval van *récidive* niet meer voor den rechter verplichtend, maar facultatief gesteld is. Hij kan nu de omstandigheden in aanmerking nemen waaronder het misdrijf voorviel, en is niet meer

gedwongen, misschien dikwijls tegen zijne overtuiging, eene veroordeeling uit te spreken waartoe de Wet hem verplicht, maar die hij zeker niet uitgesproken had zoo er aan zijn oordeel meer vrijheid gegeven ware.¹⁾

Voor zooveel het leerstuk der *récidive* betreft, kan men dus de woorden van Prof. Dr. S. Mayer uit Weenen, beamen, als hij van het ontwerp sprekende, zegt: „das vorliegende Strafgesetz bedeutet für die Strafrechtswissenschaft Gewinn und wird nicht wenig dazu beitragen, das Ansehen der niederländischen Gesetzgebung zu erhöhen und dem Lande zur Ehre zu gereichen.”²⁾

1) Zie hierover Diss. bldz. 41 en volg.

2) Der neuen niederländische Strafgesetzentwurf. Berlin 1879.

STELLINGEN.

I.

Ten onrechte beweert Puchta (Pandekten Vorlesung § 272) dat de verkooper, die na den verkoop in het verkochte goed een schat heeft gevonden, niet gehouden is aan den koper de helft daarvan uit te keeren.

II.

Om het *mandatum tua gratia* verbindend te maken, is het althans in het klassieke recht, niet genoeg dat de mandant zegt het risico op zich te nemen, maar is het ook noodig dat de mandataris *ten gevolge* van die lastgeving heeft gehandeld.

III

De beschikking onder eene onmogelijke voorwaarde is geldig, zonder onderscheid of de testator de onmogelijkheid der voorwaarde kende, of in de meening verkeerde dat zij mogelijk was.

IV.

De vrouw kan gedurende het echtscheidingsgeding verlof vragen om de goederen der gemeenschap te doen beschrijven, verzegelen, en waardeeren.

V.

De vader geen voogd zijnde, is gehouden den boedel te beschrijven volgens art. 182 B. W. in tegenwoordigheid hetzij van den voogd of van den toezienden voogd.

VI.

Den staat, aan wien eene onbeheerde nalatenschap is vervallen, moest de rechtsvordering ter verkrijging der erfenis toegekend worden.

VII.

Eene alternatieve verbindtenis ter keuze van den schuldenaar is niet geheel te niet gegaan, wanneer een der verschuldigde zaken door den schuldeischer wederrechtelijk vernietigd is.

VIII.

Hij die tegen den wil van den eigenaar zijn zaken waarneemt als negotiorum gestor, heeft geene rechtsvordering tegen hem.

IX.

De acceptant van eene assignatie is niet slechts aan den uitgever, maar aan iederen houder verbonden.

X.

De schipper kan bij weigering van de aanne-
ming der goederen door den geconsigneerde, de
vergoeding der kosten van overligdagen vorderen;
hem staat niet in den weg, gelijk de Rechtb. te

Amst. (dato 4 Mei 1877. B. bl. 103) besliste, dat hij geen opslag der goederen heeft gevraagd.

XI.

De curators hebben geene rechtsvordering tegen den failliet, die weigert, het door hen verkochte en op den kooper overgeschreven huis te ont-ruimen.

XII.

De in een buitenlandsch faillissement in het buitenland benoemde curator, kan ook hier in die hoedanigheid in rechten optreden.

XIII.

Wanneer in zaken van koophandel het verzoek om op vraagpunten te hooren afgewezen is, kan de voorloopige tenuitvoerlegging van dit vonnis slechts onder cautiëstelling toegestaan worden.

XIV.

* Te recht is aangenomen, dat de *veroordeeling*

wegens een vroeger misdrijf voldoende is om bij opvolgend misdrijf *récidive* daar te stellen.

XV.

De verjaring van de verzwarende omstandigheid der *récidive* is goed te keuren.

XVI.

De buitenlandsche veroordeeling wegens een ook hier te lande strafbaar feit, behoort de verzwarende omstandigheid der *récidive* daar te stellen.

XVII.

De overgang tot eene hoogere strafsoort wegens *récidive*, is niet te rechtvaardigen.

XVIII.

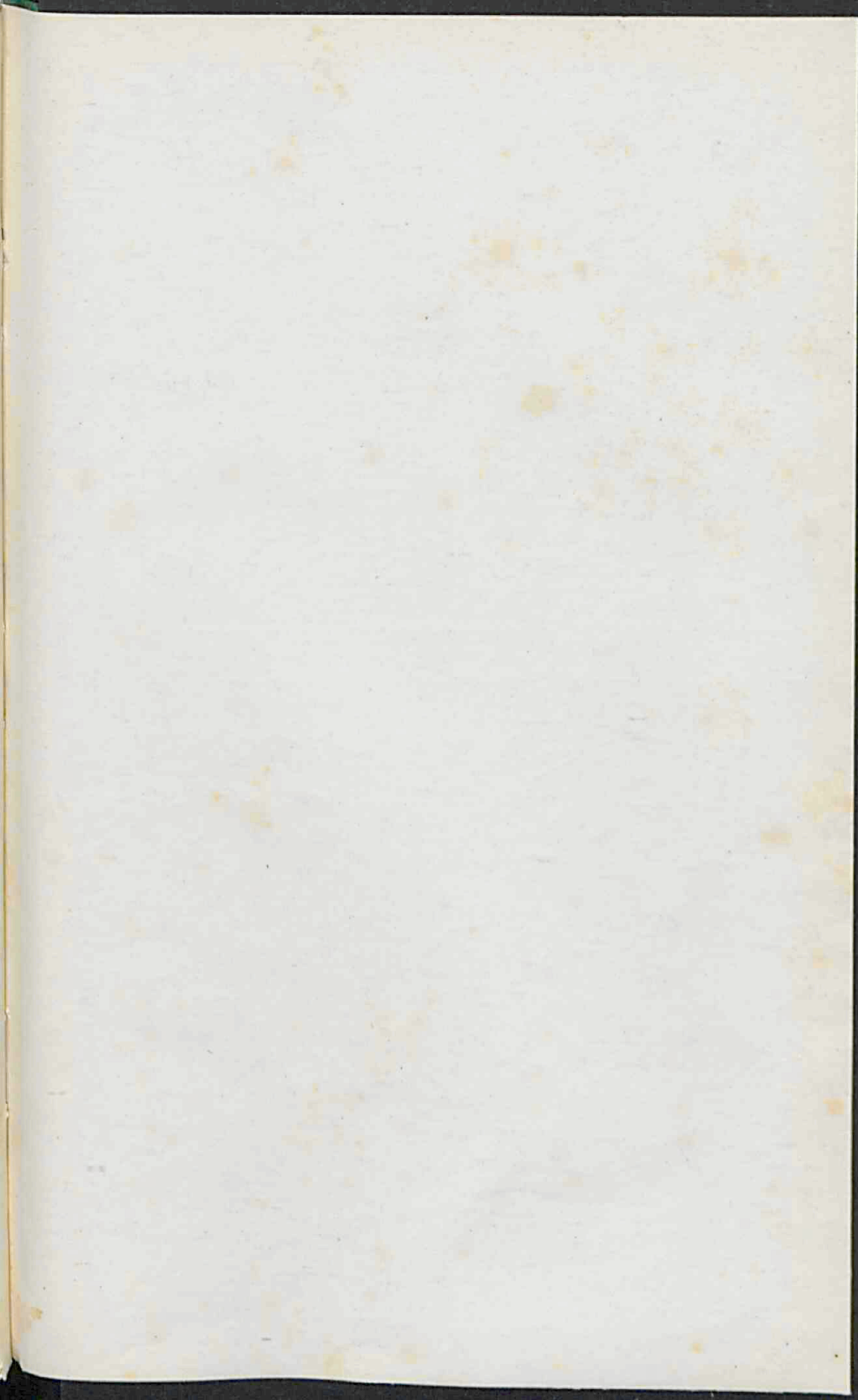
Het beroep in cassatie bij art. 273 Wetb. van Strafv. bedoeld, moet worden ingesteld tegen het ten gevolge van het verzet vervallen vonnis bij verstek, en niet tegen het vonnis bij hetwelk het verzet vervallen wordt verklaard.

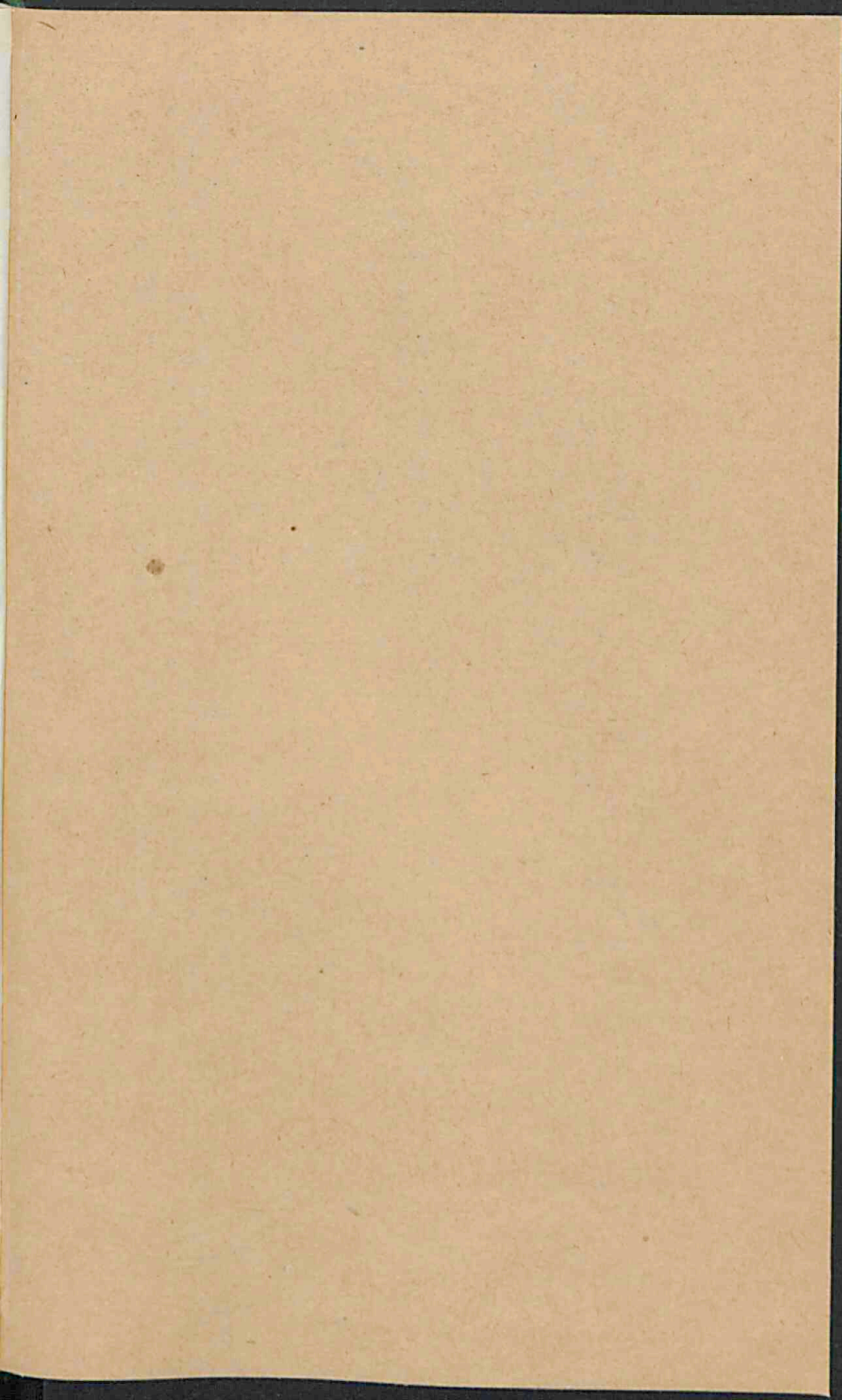
XIX.

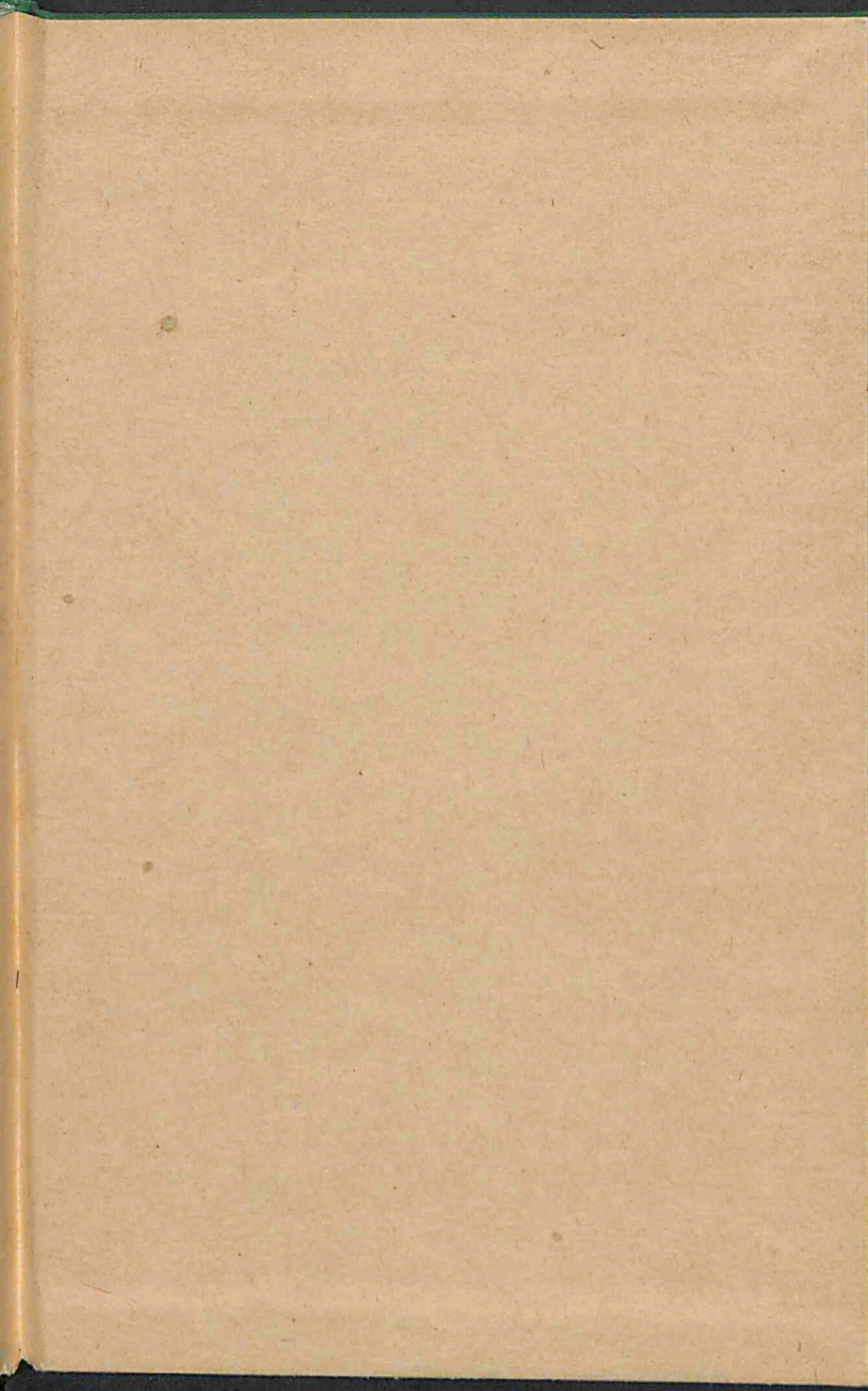
Het is te wenschen dat aan de capaciteiten, ook indien zij het voor den census vastgestelde quantum in de belasting niet betalen, het kiesrecht worde verleend.

XX.

Wanneer een staat zoogenaamde buitengewone improductieve uitgaven gedaan heeft, is het beter dat deze door het sluiten van eene leening, dan door het heffen van eene nieuwe belasting gedeckt worden.

U
1